

MAA MEDIA VOICE

A Decade Of Journalism Department

OCTOBER 2017

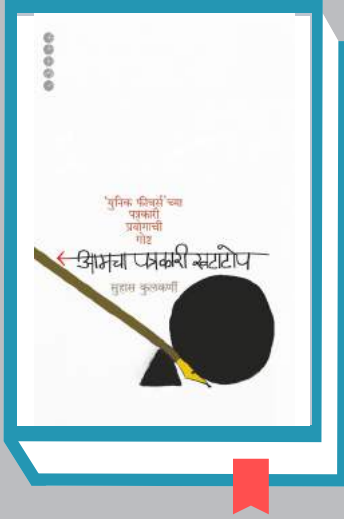
THE FIGHT FOR PREDOMINANCE DOKLAM ISSUE

Department of Journalism MMCC, Pune

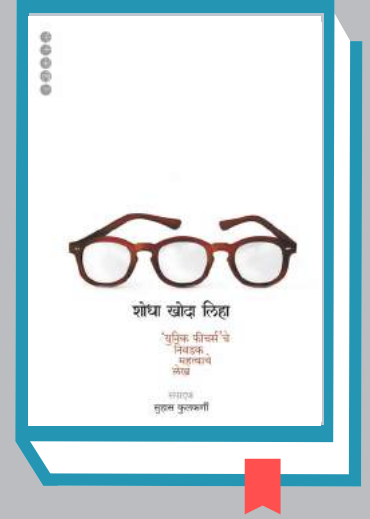
वाचाल तर वाचाल

युनिक फीचर्स ची आणखी दोन पुस्तके खास आपल्या भेटीसाठी...

(२५ वर्षांची अखंड परंपरा)
अनुभव आणि अभ्यासपूर्ण लेखन
पत्रकारितेच्या क्षेत्रात येणाऱ्यांसाठी नवीन पर्वणी
व सर्वांनी जवळ बाळगावी अशी पुस्तके.

लेखक : सुहास कुलकर्णी
संपर्क: अमित कॉम्प्लेक्स, ४७४ सदाशिव पेठ,
टिळक रोड पुणे .
=र
९८२०५२५२३

पत्रकार व्हायचंय ?

...तर आमच्या महाविद्यालयाच्या वृत्तपत्रविद्या व जनसंघापन विभागात प्रवेश घ्यायलाच हवा !

वृत्तपत्र व इलेक्ट्रॉनिक माध्यमांमध्ये पत्रकार व्हायचंय ?
जाहिरात क्षेत्रात भविष्य आजमावयचंय ?
जनसंपर्क क्षेत्रात करियर करायचंय ?
इव्हेंट मॅनेजमेंट क्षेत्रात सैर करायची आहे ?

हे सर्व एकाच ठिकाणी शिकण्यासाठी आमच्या महाविद्यालयाच्या वृत्तपत्रविद्या व जनसंघापन विभागात प्रवेश घ्या

संपर्क साधा :
वृत्तपत्रविद्या व जनसंघापन विभाग, मराठवाडा मित्र मंडळाचे वाणिज्य महाविद्यालय, डेक्कन जिमखाना, पुणे-०४
संकेतस्थळ : www.mmccpune.com

या अंकात...

१. संधीसाधू नितिशकुमार	६
२. लोकशाहीतील हुकुमशाही	७
३. शेतकरी कर्जमाफी नव्हे, तर तात्पुरती मलमपट्टी	८
४. शासकीय सेवा घरपोच	९
५. Doklam Issue: A Conflict For Predominance	१०
६. Welcome My Friend : Netanyahu.....	१३
७. नरेंद्र मोदींची तीन वर्षे	१५
८. गायगुडांचा उन्माद	१६
९. पाकिस्तानचे दलाल	१७
१०. अमरनाथ यात्रा आणि त्यापुढील आव्हाने	१८
११. मराठी चित्रपटांचा वाढता प्रभाव	१९
१२. मंगेश तेंडुलकर : एक सामाजिक भाष्यकार	२०
१३. पाऊल खुणा पुण्याच्या	२१
१४. ज्ञानगंगा शताब्दी	२२
१५. शिक्षक भरतीसाठी अथडळ्यांची शर्यत	२३
१६. संवाद वाढतोय की कमी होतोय	२५
१७. Censor Board	२६
१८. Acceptance Of Sensuality In Movies By Youth.....	२७
१९. Movie Review-Lipstick under my Burkha	२८
२०. Pune Enters The World Of Web Series ...	२९
२१. Trend Of Sport Car.....	३०
२२. Is Jio The Beginning Of Digital India?.....	३१
२३. Buy Smartphone Smartly	३२
२४. पुणे गणेश उत्सव.....	३४
२५. Is Surrogacy Changing Attitude Towards Pregnancy?	३६
२६. भारतात होणार फुटबॉल विश्वचषकाचा थरार	३८
२७. Women That Made Nation Proud	४०

संपादक

संदीप कापडे
शिवानी बिनेकर

उपसंपादक

प्रमोद खोत
आरती चौहान

डिझाइन आणि लेआउट

गणेश खळदकर

मार्गदर्शक

प्रा.स्वप्नजा मराठे.
प्रा.नूतन काणेगांवकर
सुहास कद्रे

सद्भावनेचा दीप उजळू दे...

प्रत्येक वर्ष हे चांगल्या वाईट घटनांचे साक्षीदार असते अशाच घटना २०१७ या वर्षातदेखील घडल्या आहेत. यात काही सकारात्मक तर काही नकारात्मक घटनांचा समावेश आहे. राजकारणात वादळ निर्माण करणारं, राजकीय पक्षांना धक्का देणारं तसेच प्रस्थापित राजकारणात आशेचं किरण दाखवणारं वर्ष. या वर्षात राजकीय पक्षांना अंतर्गत वादळांचा आणि जनतेच्या रोषाचा सामना करावा लागला. त्यामध्ये नोटबंदी असो किंवा योगिक बालकांड, मराठा मोर्चा, शेतकरी संप, सामाजिक समस्या तसेच राजकारणात झालेले अनपेक्षित बदल सामान्य माणसाला चक्रावून सोडणारे हाते. परंतु सामाजिक-राजकीय भान जोपासून सकारात्मक समतोल राखण्याचा प्रयत्न करूया. तसेच काही नकारात्मक घटनांना बाजूला सारून, सकारात्मकतेची कास धरून, नाविन्यपूर्ण गोष्टींना आत्मसात करत येणारा प्रकाशाचा सण अर्थात दिपावली हा उत्सव रोमहर्षक वातावरणात साजरा करूया आणि पुढील वाटचालीसाठी एक नवी उर्जा निर्माण करूया. ही दिवाळी येण्यापूर्वी बरेच आर्थिक, राजकीय, धार्मिक धमाके झाले. त्यामुळे यावर्षी दिवाळीत आणखी कोणता धमाका होणार का? याकडे सर्वांचेच लक्ष लागले आहे. राजकीय, सामाजिक, धार्मिक धमाके जरी होत असले तरी आपण मात्र फटाके न वाजवता प्रदूषणाची पातळी वाढणार नाही याकडे लक्ष देत पर्यावरणपूरक दिवाळी साजरी करूया व सर्वांसाठी सद्भावनेचा दीप तेवत ठेवूया...

HEADING PENDING

It is indeed, a matter of immense pride and a great joy to learn that the thirteenth issue of “Media Voice” publication by the department of journalism and mass communication is in print.

At the outset, I congratulate the editorial team, the staff and all the students of the department for involving so passionately in the publication “Media Voice”, which is a true replica of their enthusiasm, teamwork, creativity and the outburst of all the hidden and potential talents, skills, aspirations of our budding journalists.

I am told that this time the magazine is focusing on current economics and political realities, issues and challenges. I am sure that you will have a good time in reading the various

articles in this publication.

I am aware that the editorial committee and the students must have faced some small and big difficulties in bringing out this issue. Certain shortcomings and setbacks may have been galore but with defying complacency. Our students have put in their best and are successful in their publication which will be soon in your hands!

As a Principal I feel very much delighted and proud of my journalism students and the department.

May Media Voice grow itself from strength to strength in all the coming years. KUDOS! Congrats.

संधीसाधू नितीश कुमार

नितीश यांच्या घोषणेनंतर नरेंद्र मोदींनी
त्यांचे स्वागत केले, भाजप संसदीय
मंडळाच्या बैठकीत नियोजन झाले,
सुशीलकुमार मोदींनी भाजपच्या
पाठिंब्याची घोषणा केली.

आशुतोष मसगोंडे

सतरा वर्षांच्या आघाडीनंतरही भाजपला डबू देणाऱ्या आणि नंतर लालूप्रसाद यांच्याशी हातमिळवणी करणाऱ्या नितीशकुमारांनी तत्वे कधी पाळलीच नाहीत. लालूंना जेरबंद करण्यासाठी भाजप, मोदींना रोखण्यासाठी लालू आणि लालूंचे जड ओझे उतरविण्यासाठी परत भाजप अशा आजवरच्या प्रत्येक कसरतीनंतर नितीशकुमार मजबूत होत गेले; पण या वेळी मात्र ते पूर्णपणे भाजपच्या आहारी गेले. २६ जुलै रोजी नितीश कुमार यांनी सर्वांच्या तोंडचे पाणी पळविले. सायंकाळी सात वाजता संयुक्त जनता दलाच्या आमदारांच्या बैठकीतून मुख्यमंत्री नितीशकुमार बाहेर आले आणि थेट राजीनाम्याची घोषणा केली. केवळ बिहारच नव्हे, तर देशाचे राजकारण बदलले. नितीश यांच्या खेळीने सारा देश अवाक झाला. धूर्त लालूप्रसाद यादव चेकमेट झाले. नितीश यांचा हा धक्का विरोधकांना अजिबात पचविता आला नसल्याचे दिसत आहे. काँग्रेस व डाव्या पक्षांचे नेते तर अक्षरशः नितीश यांना शिव्याशाप देत आहेत. खलनायक, सत्तेचा रोग जडलेले, विश्वासघातकी, दुटप्पी, ढोंगी, खोटारडे असले शेलके शब्द वापरले. लालू, काँग्रेस व धर्मनिरपेक्ष मंडळी जो आज आरोप करत आहेत, तशीच वेळ २०१३ मध्ये भाजपवरही आली होती. नितीश यांनी केलेला विश्वासघात त्यांना हवाहवासा वाटत होता. जागा बदलली, की भूमिकाही बदलते असे म्हणतात ते खरेच आहे. पण नितीश यांचे राजकारण पहिल्यापासूनच कोलांटउडीचे. पहिल्यांदा लालूंची साथ सोडली, मग जॉर्ज फर्नांडिसांची, नंतर भाजपची आणि आता लालू आणि मंडळींची. प्रत्येक वेळी ते रूळ बदलत गेले. पण ते सर्वाधिक काळ रमले ते भाजपच्याच संगतीत. मोदी गुजरातपुरते सीमित असेपर्यंत त्यांना भाजप खटकत नव्हता. पण २०१३

मध्ये भाजपने मोदींना पंतप्रधानपदाचे उमेदवार म्हणून जाहीर केले आणि ते बिथरले. मोदींच्या धर्माध प्रतिमेने मुस्लीम मते कमी होण्याच्या भीतीपोटी त्यांनी भाजपची साथ सोडली. एकट्याच्या बळावर लढलेल्या लोकसभेमध्ये मोठा दणका बसल्यानंतर लालूंच्या मिठीत घुसले. तेव्हा त्यांना मोदी धर्माध वाटले, पण लालूंवरील भ्रष्टाचाराचे मोठे डाग मात्र दिसले नव्हते! आता, तेजस्वी यादववरील भ्रष्टाचाराचे शिंतोडे त्यांना मोठे वाटत आहेत आणि मोदी हे भ्रष्टाचारविरोधी लढ्याचे नायक.. नितीश यांच्या यूटर्नची कारणे सर्वविदित आहेत. तेजस्वी यादवांच्या भानगडी हा एक भाग झाला. खरे कारण म्हणजे लालूंचा सासूरवास! नितीश कुमारांना इतरांची ढवळाढवळ अजिबात खपत नाही. राष्ट्रीय जनता दलाचे मंत्री फक्त लालूंकडून आदेश घ्यायचे. बदल्या, बढत्यांमध्ये तर लालूंचा हस्तक्षेप असायचा. त्यामुळे नितीश मनोमन कातावले होते. ते सुटकेचे निमित्त शोधतच होते. तेजस्वी व मिसा भारतीवरील आरोपांनी ती संधी मिळाली आणि मग ती त्यांनी सोडली नाही. नितीश व्यावहारिक राजकारणी. बिहारमधील महाआघाडीचा प्रयोग देशव्यापी नेण्याची राष्ट्रीय महत्वाकांक्षा त्यांना होती. विरोधकांची मूठ बांधणे अवघड असल्याचे आकलन त्यांना फार लवकर झाले. काँग्रेस स्वतः धड उभी राहणार नाही आणि इतरांनाही उभे राहू देणार नसल्याचे मत त्यांनी जवळच्या नेत्यांना मध्यंतरी सांगितले होते. म्हणजे स्वतःला पंतप्रधानपदाचा उमेदवार म्हणून घोषित करण्यास काँग्रेस तयार होणार नसल्याचे त्यांच्या लक्षात आले होते. मोदींची लाट क्षणिक असल्याचा अगोदरचा अंदाज बरोबर नसल्याचे जाणवू लागले ते नोटाबंदीदरम्यान. उत्तर प्रदेशातील निकालाने तर त्यावर शिक्षामोर्तब केले.

लोकशाहीतील हुकूमशाही

भारतीय समाजाची मानसिकता पूर्वीपासून राजेशाहीकडे झुकलेली होती मध्यंतरी ब्रिटीश सरकारने भारतीय मनावर लोकशाही रुजवण्याचा प्रयत्न केला. आता पुन्हा भारतीय जनता मानसिक एकाधिकारशाहीकडे झुकत आहे.

धनराज गोखले

माणसाची मानसिकता ज्याप्रमाणे उतारवयात आपल्या लहानपणाच्या विचारांकडे झुकते असे म्हणतात. त्याचप्रमाणे भारतीय माणसाची मानसिकता जुन्या विचारांकडे झुकू लागल्यासारखे वाटत आहे. सत्तर वर्षांपूर्वी फाळणीच्या एका कटू आठवणीतून फोडा आणि राज्य करा या नितीला बळी पडून जगातील सर्वात मोठ्या लोकशाहीचा जन्म झाला वा लोकशाही स्विकारणे त्यावेळी भारतासाठी क्रमप्राप्त होते. त्यापूर्वी दिडशे वर्षे ब्रिटीश अंमल व्हाईट मॅन्स बर्डन म्हणून ब्रिटीशांनी राबविला. त्यापूर्वी अनेक वर्षे सामंतशाही आणि राजेशाही भारतात प्रस्थापित होती. राजा हे जनतेचे दैवत होते. राजा चूकीचा असूच शकत नाही असे जनतेचे मानणे होते. राजसत्ता आणि धर्मसत्ता एकमेकांवर अंकुश ठेवून या दोन्ही सत्ता जनतेच्या मनात जबरदस्त पकड ठेवून होत्या. भारतात एकाधिकारशाहीचा इतिहास असतानाही स्वातंत्र्यानंतर भारतीय जनतेने लोकशाही मार्गाचा स्विकार केला.

आपले पहिले पंतप्रधान पंडीत जवाहरलाल नेहरू यांचा भारतीय लोकशाहीच्या जडण- घडणीत मोलाचा वाटा आहे. मिश्र अर्थव्यवस्था, अलिप्ततावाद, राज्यघटना, पंचशील तत्त्वे, समाजवाद यांच्या माध्यमातून नेहरूंनी भारतीय लोकशाहीचा पाया घातला. सुरुवातीच्या काळातच तीन युद्धे सहन करूनही भारतीय लोकशाही तग धरून होती. हा भारतीय लोकशाहीचा मवाळ कालखंड. पुढे इंदिरा गांधी भारताच्या प्रथम महिला पंतप्रधान झाल्या आणि भारतीय लोकशाहीत आक्रमक कालखंड सुरू झाला. संसदेत असणाऱ्या बहुमताच्या जोरावर अनेक निर्णय घेण्यात आले. भारताच्या राज्यघटनेच्या प्रस्तावनेत धर्मनिरपेक्ष हा शब्द घालून भारतातील धार्मिक शक्ती कमकुवत करण्यात आल्या. बँकांचे राष्ट्रीयकरण, संस्थानांचे तनखे बंद करणे असे लोकपयोगी निर्णय घेताना आणि बाणी लावून भारतात पहिल्यांदा लोकशाहीतील हुकूमशाहीचा प्रत्यय देण्यात आला. इंदिरा गांधींनी आपल्या राजसत्तेचा आक्रमक उपयोग करून दाखवला. याच काळात प्रादेशिकवाद निर्माण झाला आणि प्रादेशिक पक्षांचे उदय होऊ लागले. महाराष्ट्रातील वसंत सेनेचा जन्म महाराष्ट्राच्या कामगार चळवळींना संपवण्यासाठी झाला. कालांतराने ऐंशीच्या दशकात हिंदूत्ववादी विचारांचा म्हणजेच धर्माचा काहीसा आधार घेऊन जनसंघाचे रुपांतर भारतीय जनता पक्षात झाले आणि धार्मिक राजकारणाला

सुरुवात झाली.

इंदिरा गांधींच्या हत्येनंतर राजीव गांधींचे सरकार सत्तेवर आले. हे सरकार संपूर्ण बहुमत असूनही काहीसे मवाळ होते. १९९१ च्या काळातील जागतिकीकरणाचा निर्णय सोडता कोणताही लोकविरोध पत्करून निर्णय या सरकारने घेतला नाही. यानंतर सर्वात प्रथम सत्तेवर आलेले भाजपाचे वाजपेयी सरकारही शांत होते. मित्र पक्षांतर्गत वाद सोडवताना या सरकारनेही सौम्य धोरण पत्करले. बहुमताच्या जोरावर कोणताही मोठा निर्णय या सरकारांनी घेतला नाही. पुढे पुन्हा काँग्रेसी सरकारे सत्तेवर राहिली पण विशेष काही घडले नाही. फक्त या सरकारांवर मोठ्या प्रमाणात भ्रष्टाचाराचे आरोप होऊन सरकारची प्रतिमा डागाळली. याचा फायदा भाजपाला २०१४ च्या निवडणुकांत होऊन भाजपाचे एकहाती सरकार सत्तेवर आले.

‘अबकी बार मोदी सरकार’ ही घोषणा घेऊन भाजपाचे पंतप्रधान पदाचे उमेदवार नरेंद्र मोदी निवडणुकांच्या आखाड्यात उतरले. गुजरातचे मुख्यमंत्री असताना मोदींनी आपल्या आक्रमक विचारांचा प्रत्यय दिलाच होता. त्यामुळे निवडणुकांच्या घोषणेतच हुकूमशाहीचा वास बुद्धीजीवी वर्गाला येऊ लागला. निवडणुकांनंतर संसदेत विरोधी पक्षात स्थान न देण्यापर्यंत भाजपाने आपल्या एकाधिकारी विचारांचा प्रत्यय दिला. पुढे मोदींच्या जादुई प्रभावाचा फायदा घेत सरकारने वा स्वतः मोदींनी एककल्ली निर्णयांचा धडाका सुरू केला. भावनिक आव्हाने करण्यास याचा काळात सुरुवात झाली. धर्माच्या नावावर जनतेच्या राहणीमान व खानपानावर निर्बंध या सरकारने आणले. भ्रष्टाचार रोखण्यासाठी व डिजीटल इंडियाचा नारा देत अनेक विरोध पत्करून नोटाबंदी हा कार्यक्रम पुढे रेटला. यातून जनतेने स्वतःच्या कष्टाचा पैसा कोठे कसा वापरावा यावर निर्बंध आणले. राज्यघटनेतील समाजवाद व धर्मनिरपेक्ष हे शब्द वगळण्याचा घाट सुरू झाला. भारताला एका धर्माचे अधिष्ठान देण्याचा कुटील डाव यामागे असल्याचा दाट संशय यातून निर्माण झाला. अनेक निर्णयात तर बहुमताच्या जोरावर घटनेची मोड- तोड करण्यात आली. या सर्व गोष्टींविषयी बोलणाऱ्या बुद्धीजीवी वर्गाला गोळीचे उत्तर यापूर्वी कधीही मिळाले नव्हते. आपल्या बहुमताच्या जोरावर आणि भारतीय जनतेच्या मनावर असणाऱ्या प्रभावाचा पुरेपूर फायदा घेत मोदींनी अनेक घटनाविरोधी निर्णय घेतले. देवालयाच्या ऐवजी शौचालये बांधा असे सांगणारे मोदी धर्मवेडे नाहीत पण हुकूमशाहीने पछाडलेले नक्कीच आहेत.

सध्या जगात उजव्या हुकूमशाही विचारांचे वादळ आहे. मोदींच्या माध्यमातून घेण्यात येणारे निर्णय हे त्याचेच द्योतक म्हणावे लागेल. त्यामुळे भारतीय परंपरांचा भूतकाळ बघता भारतीय भविष्यकाळ पुन्हा हुकूमशाहीच्या छायेत जाताना दिसतो. प्रादेशिक पक्षांचा अंत, व्यक्तीस्तोम आणि समाज माध्यमांचा वापर करून विरोध दाबण्याते तंत्र ही याची सुरुवात म्हणावी लागेल.

शेतकरी कर्जमाफी ; नव्हे तात्पुरती मलमपट्टी !

शेतकऱ्यांना पंतप्रधान मोदी यांनी सत्तेवर
येण्यापूर्वी काही आश्वासन दिली
होती. पण अन्य सत्ताधाऱ्यांप्रमाणे त्यांनीही
कर्जमाफी हे उद्दिष्ट
हमीभावापेक्षा महत्वाचे मानले...

संदीप कापडे

महाराष्ट्रातील शेतकऱ्यांची '३४ हजार कोटींची कर्जमाफी' अशी घोषणा मुख्यमंत्र्यांनी दिली. इतिहासातील सर्वात मोठी कर्जमाफी दिली असे बोलणाऱ्या सरकारची 'निकषांवरील' कर्जमाफी आजपर्यंत लागू झाली नाही. लोकसभा निवडणुकीमध्ये कर्जमाफी देऊ असे आश्वासन देणाऱ्या सरकारने फक्त कर्जमाफीची घोषणा केली. वैयक्तिक पातळीवर विचार केला तर सत्तेतील भाजप सरकारचा कर्जमाफी करण्याला पूर्ण विरोध होता. शेतकऱ्यांकडून कोणी असो की नसो पण विरोधी पक्ष मात्र नेहमीच असतो. फरक फक्त एवढाच की शेतकरी दिंडी काढणारे सत्तेत आहेत व आता संघर्षयात्रा काढणारे काही वर्षांपूर्वी सत्तेत होते. जाहीर झालेली कर्जमाफी फक्त आमच्यामुळे म्हणून सर्वच राजकीय पक्ष श्रेय घेत आहेत. मग कर्जमाफीचे नेमके श्रेय कुणाला ? हा प्रश्न उपस्थित होत आहे. सर्व राजकीय मंडळी आपआपल्या पोळ्या भाजून घेत आहेत.

शेतकरी आक्रमक होण्याआधी सत्तेत असणारी शिवसेना तब्यात की मळ्यात याच स्थितीत होती. तसेच एसी गाडीतून संघर्ष यात्रा काढणारे राजकीय नातेसंबंध टिकवत होते. त्यांची संघर्ष यात्रा ही असफल झाली. कर्जमाफी होईल ही आशा शेतकऱ्यांनीही सोडली होती. कर्जमाफीला वेगळ वळण लागलं ते खर शेतकऱ्यांमुळे. स्वातंत्र्यानंतर प्रथमच शेतकरी संपावर जाण्याची चर्चा होत होती. पण ही चर्चा खरी उतरेल म्हणून कोणाला विश्वास नव्हता. पुणतांबा गावातील शेतकऱ्यांनी प्रथम क्रांतीची मशाल पेटवली. सर्व शेतकरी संघटना एकत्र आल्या. एका गावातून चालू झालेल्या संपाला राज्यव्यापी स्वरूप आले आणि ऐतिहासिक आंदोलन उभे झाले. त्यात शेतकऱ्यांना यश सुध्दा मिळाले. पण सरकार शेतकऱ्यांसोबत एकाच मैदानात दोन खेळ खेळत आहे. आम्ही फक्त बोलके ! हे सरकारने पुन्हा एकदा सिद्ध केले. नुकतेच मुख्यमंत्र्यांनी पेरणी उशीरा करा असं सांगितले. पेरणी उलटून जवळपास एक महिना झाल्यानंतर मुख्यमंत्र्यांचे हे वाक्य हास्यास्पद वाटते. मान्सूनने जोरदार हजेरी लावल्यामुळे मराठवाडा आणि विदर्भात पहिल्याच

टप्प्यात पेरण्या उरकल्या. दहा हजार अग्रिम कर्ज देण्याची सरकारची घोषणा ही कागदावरच राहली. त्यामुळे शेतकऱ्यांना उसनवारी करून पेरणी केली.

शेतकरी ! कर्जमाफी सोबत कर्जमुक्ती

फक्त कर्जमाफीने शेतकऱ्यांचे प्रश्न सूटतिल का ? शेतकरी सुखी होईल का ? तर इतिहास सांगतो की, शेतकऱ्यांवरचे आर्थिक ओझे कमी होईल. मात्र शेतकरी समृद्ध होणार नाही. शिवसेना, राष्ट्रवादी काँग्रेस इतर राजकीय पक्षांनी कर्जमाफीचा मुद्दा उचलून स्वहीत जोपासले. राष्ट्रवादी काँग्रेस व काँग्रेसचे सरकार असतांना सुद्धा शेतकरी आत्महत्या होतच होत्या. शेतकरी कर्जमाफी हा देशपातळीवरचा विषय नसून शेतकरी आत्महत्या मुख्य विषय होता. साठ टक्के लोक शेती व्यवसाय करतात, भरघोस उत्पन्न घेतात. यावर्षी शेतकऱ्यांनी तुरीचे उत्पन्न भरपूर घेतले. तरी तो गरीब का ? तर त्याच्या पिकाला भावच नाही. भारतातून पीक निर्यात करून सरकार दुपटीने कमवते. पंतप्रधान नरेंद्र मोदींनी शेतकऱ्यांना दीड पटीने हमीभाव देऊ म्हणून आश्वासन दिले होते. ते पूर्ण केले असते तर शेतकरी संपावर जाण्याची वेळ आली नसती. हमीभाव दिल्यास कर्जमाफीची वेळच येणार नाही. राजकीय खेळी न करता शेतकऱ्यांना व्यवसायिकदृष्ट्या सक्षम करून त्यांच्या पिकाला योग्य भाव देणे आवश्यक आहे. कुठेतरी सरकारच्या योजना अपुऱ्या पडतात. गेली नऊ वर्षे शेतकरी आत्महत्यांचे प्रमाण वाढत आहे. कोणत्याच सरकारला हे थांबवता आले नाही. शेतकऱ्यांना खोटी सहानुभूती दाखवून वर्षानुवर्षे त्यांची पिळवणुक होत आहे. कर्जमाफी देऊन प्रश्न सुटणार नाहीत तर जोपर्यंत शेतकरी व त्यांच्या शेतीकडे पाहणारी राजकीय दृष्टीकोन बदलत नाही, तोपर्यंत कर्जमाफी आणि शेतकरी आत्महत्यांचे गणित चालूच राहील.

शासकीय सेवा आता घरपोच

प्रीती फुलबांधे

शासकीय कार्यालयात काम म्हंटल की सहसा सामान्य नागरिकांच्या कपाळावर आटया पडतात. एकाच कामासाठी वारंवार मारावे लागणारे हेलपाटे, अधिकाऱ्यांची उपलब्धता, कागदपत्रांची अनिश्चितता व लांबलचक यादी... कोणी वरपर्यंत ओळख असणारा ओळखीचा असला तरच सरकारी कामं लवकर पूर्ण होतात. अन्यथा फाईली या टेबला वरून त्या टेबलावर फिरत राहतात आणि हातात फक्त निराशा लागते. सामान्य नागरिकांसाठी सरकारी कार्यालयात काम आणि सहा महिने थांब अशी परिस्थिती निर्माण होते. परंतु महाराष्ट्र लोकसेवा हमी अधिनियम कायद्यांतर्गत आपले सरकार या ऑनलाईन गव्हर्नमेंट सेवा ई पोर्टलद्वारे महाराष्ट्र सरकारने शासकीय कार्यालयाची कात टाकण्यासाठी कंबर कसली आहे. या कायद्याद्वारे तब्बल ३९३ सेवा नागरिकांना एका कालमर्यादित देणे अधिकाऱ्यांना बंधकारक आहे. जर एखादा अधिकारी सदर सेवा पुरविण्यात अपयशी ठरला तर अशा अधिकाऱ्यांवर दंडात्मक कार्यवाही कायद्याच्या अंतर्गत करण्यात येईल. <https://applesarkar> या संकेतस्थळावरून ऑनलाईन सुविधांचा लाभ घेता येणार आहे. वय, राष्ट्रीयत्व अधिवास प्रमाणपत्र, मिळकतीचे प्रमाणपत्र, तात्पुरता रहिवास प्रमाणपत्र, जेष्ठ नागरिक प्रमाणपत्र, पत दाखला, सांस्कृतिक कार्यक्रम परवाना, भूमिहीन

प्रमाणपत्र, जन्म-मृत्यू नोंद दाखला इत्यादी ई-सेवांचा समावेश या कायद्यांतर्गत करण्यात आला आहे. या सेवेचा लाभ घेणाऱ्या नागरिकांना जर हलगर्जीपणा झाल्यास त्यासाठी सरकारी अधिकाऱ्यांना जबाबदार धरले जाणार आहे. तसेच त्यांच्यावर कार्यवाही करण्यात येणार आहे. जर एखादा अधिकारी सबळ कारणाशिवाय निश्चित करण्यात आलेल्या वेळेत सेवा देण्यास अपयशी ठरल्यास, त्या अधिकाऱ्याकडून ५०० ते ५००० रुपये दंड आकारला जाणार आहे. सेवा विशिष्ट कालमर्यादित देण्याची तरतूद हेच या कायद्याचे प्रमुख वैशिष्ट्य असल्याने भविष्यात नागरिकांना कागदपत्रांसाठी ताटकळत राहावे लागणार नाही. तसेच दंडात्मक कार्यवाहीची तरतूद असल्याने अधिकारी देखील कामात कुचराई करणार नाहीत.

वर वर पाहता राज्यशासनाद्वारे लागू करण्यात आलेला लोकसेवा हमी अधिनियम हा निर्णय स्तुत्य असला तरी याची अंमलबजावणी ही काही जादूची कांडी फिरविल्या प्रमाणे होईल व नागरिकांच्या सर्वच समस्या एका रात्रीत सुटतील असे मानणे म्हणजे दिवास्वप्न पाहिल्यासारखे होईल. राज्यसरकारने जरी हा कायदा लागू केला असला तरी या सेवा पुरविण्यासाठी सरकारकडे कार्यक्षम मनुष्यबळ व आधुनिक तंत्रज्ञान उपलब्ध आहे काय? दुर्गम भागात या सुविधा पोहचविण्यासाठी सरकारने काही योजना आखल्या आहेत काय? राज्यसरकारने सेतू तसेच आधार केंद्रांना या सेवांसाठी ऑनलाईन अर्ज करण्यासाठीचे अधिकृत ठिकाण घोषित केले

“

राज्यशासनाने लागू केलेला लोकसेवा हमी कायदा हा शासकीय सेवा जनते पर्यंत जलद गतीने व घरबसल्या पोहोचविण्याचे एक विशेष माध्यम आहे. जनतेने सेवा मिळवण्यासाठी ऑनलाईन अर्ज केले तर त्या सेवा त्यांच्यापर्यंत वेळेत पोहोचत आहेत की नाहीत यावर प्रशासन नजर ठेऊ शकते व सेवा देण्यास दिरंगाई झालीच तर संबंधित अधिकाऱ्यांवर कार्यवाही देखील करता येते. ऑनलाईन पद्धतीत अर्जाचा टोकन क्रमांक दिला जातो यामुळे अर्जदार स्वतः अर्ज ट्रॅक करू शकतात. महाराष्ट्र शासन अधिकाधिक सेवा ऑनलाईन कशा करता येतील यासाठी प्रयत्नशील आहे.

– स्वाधीन क्षत्रिय, प्रधान आयुक्त, महाराष्ट्र शासन

आहे. परंतु आधार नोंदणीवेळी जनतेची जशी धांदल उडाली होती तसे होऊ नये यासाठी काही पाऊले उचलली गेली आहेत काय? असे अनेक प्रश्न उपस्थित होतात. राज्यात नुकत्याच झालेल्या शेतकऱ्यांच्या कर्ज माफीचे ऑनलाईन अर्ज 'आपलेसरकार' या पोर्टल वर भरायचे आहेत. परंतु इंटरनेट ची सुविधा नसल्याकारणाने अहमदनगर जिल्ह्यातील २९ गावांमधील सुमारे आठ हजार शेतकऱ्यांपर्यंत कर्जमाफी कशी पोहोचवावी असा पेच प्रशासकीय अधिकाऱ्यांपुढे निर्माण झाला आहे. या अगोदर देखील ऑनलाईन पीक विमा योजनेचा असाच बोजवारा उडाला होता. 'आपलेसरकार' हे वेब पोर्टल वारंवार बंद पडले, महासेतू केंद्रावर बोटोचे ठसे उमटविण्याचे यंत्र उपलब्ध नसतात, एकवेळ वापरायचा गुप्त क्रमांक नोंदला जात नाही. अशा एक ना अनेक समस्यांना नागरिकांना तोंड द्यावे लागत आहे. सेवा ऑनलाईन दिल्याने अपहाराची शक्यता जवळपास संपुष्टात येते. हे खरे असले तरी देखील तांत्रिक अडचणींमुळे शासन निर्णयाची अंमलबजावणी करताना अधिकाऱ्यांची मात्र दमछाक होत आहे. एकंदरीतच काय तर राज्यशासनाचा हा स्तुत्य निर्णय अभ्यासाशिवाय केलेला गृहपाठच ठरत आहे.

DOKLAM ISSUE: A CONFLICT FOR PREDOMINANCE

The face-off between two biggest economical countries of Asia grabbed the attention of whole world. The issue of Doklam is directly related to national security of India because of construction by China in this disputed territory.

NANDISH JANGID

The recent standoff between India and China at the Doklam plateau which lies at a tri-junction between the India, China, and Bhutan has gained much attention. It has turned into the biggest military stand-off between the two armies in recent years. There are many who even fear a war. If we do study about the geographical status of India and China then The India-China borders can be broken down into three sectors-

Western Sector– This comprises the Aksai Chin sector. The region which was originally a part of the state of Jammu and Kashmir is claimed by China as part of its autonomous. After the 1962 war, it is administered by China. It is the second largest Indo-China border area covering over 38000 sq. km.

Central Sector– Although China has recognized India's sovereignty over Sikkim and had initiated the trade at Nathula pass but sometimes china tries to make disturbance in this region as well over

Sikkim.

Eastern Sector– The Arunachal Pradesh border that China still claims to be its own territory is the largest disputed area, covering around 90000 sq. km. It was formally called North East Frontier Agency. During the 1962 war, the People's Liberation Army occupied it but they announced ceasefire and withdrew respecting the international boundary (McMahon Line). However, it has continued to assert its claim over the territory.

Agreements and initiatives to resolve the border disputes-

Shimla agreement of 1914: To demarcate the boundary between Tibet and North East India, a convention was held at Shimla in 1914, representatives of all three, Tibet, China and British India. After the discussion, the agreement was signed by British India and Tibet but not by the Chinese officials. Presently India recognizes the McMahon line, as agreed by the Shimla convention, as the legal boundary between India and China. However, China rejects the Shimla agreement and the McMahon line.

Panchsheel Agreement of 1954: The Panchsheel doctrine clearly indicated the willingness to 'Respect each other's sovereignty and territorial integrity but because the war between India and China in 1962, the treaty was demolished.

In 1989, India-China formed a Joint Working Group for Confidence building measures (CBMs) and agreed to mutually settle all border disputes.

In 2003 India and China signed a Declaration on Principles for Relations and Comprehensive Cooperation and also decided to explore the framework of a boundary settlement from the political perspective. The India-China relations received a major boost in 2003. China recognized India's sovereignty over Sikkim.

In this way many treaties were made for resolving India-China border but none of them did really work because China's land grabbing policy.

DOKLAM ISSUE-

The offensive stand of China on Doklam and India's strong warning in return, is the latest addition to the worries that spoil Indo-China relations. It started when India objected a road construction by the China in the Doklam plateau which China claims to be a part of its Donglang region. However, India and Bhutan recognize it as Doklam, a Bhutan territory. Later, China accused Indian troops for entering in its territory and India accused China for destroying its bunkers. Thereafter China stopped the passage pilgrims heading towards Kailash-Mansarovar through the Nathula pass, Sikkim.

Hereafter, both India and China increased the presence of their troops and since then there has been a war of words especially from the Chinese state media.

Why is Doklam so critical?

Doklam is a narrow plateau lying in the tri-junction of India, China and Bhutan. China believes Doklam to be a disputed territory between Bhutan and China but the disputed region is very close to India's Siliguri Corridor which connects the seven north eastern states to the Indian mainland. So India is preserving its personal interest. Even Bhutan and India have a very cordial relationship where as Bhutan and China do not have formal relations and Bhutan has a very strategic position considering India's geography. To foster the relationship, India and Bhutan signed a 'Friendship Treaty' in 2007 that commits India to protect Bhutan's interests and the close coordination between the two militaries.

Also, India is worried that if the road is completed, it will give China greater access to India's strategically vulnerable "chicken's neck" (Siliguri Corridor) that links the seven north states to mainland.

Attempt to resolve the Doklam issue-

The dispute was discussed briefly without resolution by Chinese president Xi Jinping & Indian Prime Minister Narendra Modi on the sidelines of the G-20 summit in Hamburg, Germany. After it, Ajit Doval (NSA) holds talks in Beijing but Chinese media said that Beijing will not compromise on its stand over the Doklam, so Doval's visit was unable to establish peace. To improve the Indo-China relations, it is necessary to make a positive and talkative environment between both the countries. Because by separating the border dispute, if we think about other issues such as trade, technical

exchanges and culture, India and China are closely linked to each other. Both are the developing economies and rising powers of Asian region. If both countries share their personal interest with each other, they should come together and talk peacefully to get rid of this tension.

Both the countries must forget the past positions and start a new chapter with trade, behavior and faith, ignoring fears and suspicions.

WELCOME MY FRIEND: NETANYAHU

Mahatma Gandhi opposed the creation of Israel on the basis of religion. Then India voted against Israel's admission to the United Nations in 1949. However, proponents of Hindu nationalism supported the creation of Israel, "we would have recognized Israel long ago, because Israel is a fact. We refrained because our desire not to offend sentiments of our friends in the Arab countries." said Jawaharlal Nehru

SHEKHAR WAGH

"Bane Chahe Dushman Jamana Humara, Salamat Rahe DOSTANA humara..."

Now, Entire world knows India's growing relations with Israel from first week of July, it means, it's not the first time that Indian politicians or ministers going to Israel and having discussions about innovations or different kind of agreements which has took place previously too, but honestly, the bond of friendship has touched the hearts of people of both countries.

If we look in the history of Indo-Israel relations, we find some difficulties while balancing and maintaining relations with Arab Countries especially Muslim dominated. The best example is 'Palestine' as India's position on the establishment of the state of Israel was affected by many factors, including India's own partition on religious lines; India's independence leader Mahatma Gandhi opposed the creation of Israel on the basis of religion. Then India voted against Israel's admission to the United Nations in 1949. However, proponents of Hindu nationalism supported the creation of Israel, Hindu

Nationalist Vinayak Damodar Savarkar supported the creation on both moral and political grounds, and condemned India's stand at the UN against Israel. September 17, 1950, India officially recognized the state of Israel. Then Prime Minister Jawaharlal Nehru said "we would have recognized Israel long ago, because Israel is a fact. We refrained because our desire not to offend sentiments of our friends in the Arab countries." After three years in 1953 Israel was permitted to open consulate in Bombay. But the Nehru government also supported the Palestine cause and it did not want to pursue full diplomatic relations with Israel, and believed that permitting Israel to open an embassy in New Delhi may damage relations with the Arab world. Politicians in India feared losing Muslim vote bank if relations were normalized with Israel. India's foreign policy goals and alliances also proved problematic to formal relation with Israel, which includes India's support for the pro-Palestine Liberation Organization Non-Aligned movement. India's desire to counter Pakistan's influence in the Arab coun-

tries. At the same time we see on an ideological level, the dominant political party in India the Indian National Congress, was against Israel due to their perception, it was a state based on religion, analogous to Pakistan.

Even though there were no formal relations for several decades, Israel also helped India with crucial information during its multiple war, but after decades India officially established formal relation with Israel in January 1992 and relations between the two countries have grown since, primarily due to common strategic interests and security threats. When India found Israel useful in defense industry as source of weapons, it could provide us with advance military technology, India and Israel have increased co-operation in military and intelligence ventures since the establishment of diplomatic relations. India purchased 32 Israel Aerospace Industries (IAI) searcher unmanned aerials vehicle, Electronic Support measure sensors and Air Combat Maneuvering instrumentation simulator from Israel in 1996. Since then IAI has serviced several large contracts with the Indian Air Force, including the upgrading of the IAF's Russian-made MiG-21 ground attack aircraft and there have been further sales of unmanned aerial vehicles as well as laser-guided bombs. Ezer Weizman, then President of Israel becomes the first head of the Jewish state to visit India in 1997. He met with Indian President Shankar Dayal Sharma, PM H D Deve Gowda. Weizman negotiated the first weapons deal between the two nations, involving the purchase of Barack-1, Israel was one of the selected few nations, a group that included France and Russia, that did not condemn India's 1998 Pokhran-II nuclear tests.

Intelligence Sharing: Rameshwar Nath Kao, founded Research and Analysis Wing (R&AW) in 1968, he was advised by then PM Indira Gandhi to cultivate links with Mossad. Pakistan believed intelligence relations between India and Israel threatened Pakistani security. When young Israeli tourists began visiting the Kashmir valley in the

early 1990s, Pakistan suspected they were disguised Israeli army officers there to help Indian security forces with anti-terrorism operations. Israeli tourists were attacked, with one slain and another kidnapped. Pressure from the Kashmiri Muslim diaspora in the United States led to the kidnapped tourist's eventual release. Kashmiri Muslims feared that the attacks could isolate the American Jewish community, and result in them lobbying the US government against Kashmiri separatist groups.

Space Collaboration: India and Israel signed a cooperative agreement in 2002 promoting space collaboration between both nations. The Israel Space Agency expressed interest in collaborating with the Indian Space Research Organization in using satellites for improved management of land and other resources, Israel also expressed interest in participating in ISRO's proposed mission of sending an unmanned craft to the moon. In 2005, Israel decided to launch TecSAR, its first synthetic aperture radar imaging satellite, on India's Polar Satellite Launch Vehicle, or PSLV. TecSAR was chosen to launch through India's PSLV, due to Israeli concerns about the reliability and technical limitations of its own Shavit space launch vehicle, economic considerations, and also due to their desire to increase strategic cooperation with India. In 2008, TecSAR had successfully monitored Iran's military activities.

Now, when we look in 2017, India has positive image, reputation in the entire world, and after very long India could manage to boost its friendship with Israel very strongly when PM Modi visited Israel in July 2017, but this is also true that India's big rivals China and Pakistan are too much worried as India is becoming strong nation.

नरेंद्र मोदींची तीन वर्षे

मोदी सरकारला तीन वर्षे झाल्यामुळे मोदी सरकारच्या तीन वर्षांच्या कामाचे मूल्यमापन होणे साहजिकच होते. 'सबका साथ सबका विकास' असा नारा देत संपूर्ण देश बदलण्याची हमी देत सत्तेवर आलेल्या मोदी सरकारने सामान्य नागरिकांच्या अपेक्षा उंचावलेल्या आहेत त्यामुळेच त्यांच्या गेल्या तीन वर्षांतील कामगिरीचा घेतलेला हा आढावा...

सुशील कुलकर्णी

मोदी सरकारला मे महिन्यात तीन वर्षे पूर्ण झाली आणि नेहमीप्रमाणे सरकारच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करण्यात आले. 'सबका साथ सबका विकास' असा नारा देत, सगळा देश बदलण्याची हमी देत सत्तेवर आलेल्या, अपेक्षांचा फुगा प्रमाणाबाहेर फुगवून ठेवलेल्या मोदींच्या कालखंडाचे मोजमाप होणे स्वाभाविकच आहे. मोदी पर्व पूर्णतः दुभंगलेल्या वातावरणाला साजेसे आहे. यात नवल वाटण्यासारखे काहीच नाही. मोदी हे मुळातच धुवीकरण करणारे व्यक्तिमत्व आहे. टोकाचे भक्त आणि टोकाचे विरोधक हे दोन्ही मोदींच्या कार्यकाळातच घडत आहे. कोणत्याही सरकारची कारकीर्द पुरती काळी किंवा सफेद नसते. तशी प्रचंड प्रमाणात टिका झालेल्या डॉ. मनमोहनसिंग यांच्या यूपीए सरकारचीही नव्हती आणि मोदींचीही नाही. टोकाच्या मतांपलीकडे थोडे तटस्थपणे पाहिले तर कुणाला जमला नाही असा लोकांचा विश्वास गेल्या तीन वर्षांत कमावला आहे हे मान्य करावे लागेल.

भाजपच्या प्रचारात एकच सूत्र होते. भ्रष्टाचाराला विरोध, मनमोहनसिंग काळात टुजी घोटाळा, राष्ट्रकुल घोटाळा, कोळसा घोटाळा असे एकापेक्षा एक घोटाळे यामुळे यूपीए सरकारची प्रतिमा खालावली होती. त्या सरकारच्या शेवटच्या टप्प्यात अण्णा हजारे यांनी भ्रष्टाचाराच्या विरोधात रान उठवले आणि जनलोकपाल हा कायदा सगळ्या भ्रष्टाचारावरचा जालीम उपाय म्हणुन सांगितला गेला. त्या आदोलंनातून काँग्रेसच्या विरोधात केवळ नाराजी नव्हे तर संतापाची लाट तयार झाली. पण आजही लोकपाल विधेयक रखडलेले आहे. तीन वर्षे झाल्यानंतरही या मुद्यावर बोलायला मोदी सरकार तयार नाही. लोकांच्या खात्यात १५ लाख जमा होतील हे निव्वळ आश्वासनच ठरले पण तुलनेने स्वच्छ कारभार देण्यात मोदींनी वरवर पाहता तरी यश मिळवले आहे. नाही म्हणायला गेल्यास दिल्ली क्रिकेट संघटनेतल्या घोटाळ्यात अरुण जेटलीवर आरोप झाले, सुषमा स्वराज यांच्यावर ललित मोदी प्रकरणात शिंतोडे उडाले, महाराष्ट्रात जलयुक्त शिवार मधल्या काही कामांवर आरोप

झाले. या सरकारची ठळक कामगिरी आहे ती जीएसटी करपद्धती लागू करण्याची. देशात एकच कर प्रणाली आणण्याची कल्पना बराचकाळ चर्चेत राहिली. गुजरातचे मुख्यमंत्री असताना मोदींचा जीएसटीला विरोध होता. पंतप्रधान झाल्यानंतर कोलांटी मारल्याची टिका तर होणारच पण तरीही या बदलाचे स्वागतच करायला हवे. यापलीकडे रोजगार निर्मितीविषयी तीन वर्षांत सांगण्यासारखे काही घडवता आलेले नाही. सरकारच्या कार्यपद्धतीनुसार मेक इन इंडिया, स्टार्ट अप, स्किल इंडिया या सारख्या दमदार घोषणा आणि सोहळे उत्साहात झाले खरे, मात्र ज्या रोजगारनिर्मितीचे आश्वासन दिले होते त्याच्या जवळपासही कामगिरी झालेली दिसत नाही. रोजगारनिर्मितीची संख्या वाढत नाही, उत्पादन क्षेत्रात फार मोठी हालचाल दिसत नाही. नोटबंदी आणि सर्जिकल स्ट्राईक या मोदी सरकारच्या सर्वात नाट्यमय घटना दोन्हीवर उभयं बाजूंनी बरेच मंथन झाले. नोटबंदी ज्या रीतीने अंमलात आणली त्यावर बरीच टिका झाली. नोटबंदीचे आर्थिक परिणाम स्पष्ट व्हायला अजून वेळ लागेल, नोटबंदीनंतर काश्मिर शांत होईल दहशतवाद्यांच्या कारवाया थांबतील यापासुन ते सगळे काळेधन उघड होईल यातील फोलपणा उघड झाला आहे. काश्मीर चिघळत राहिला तरी चालेल पण टोकाच्या राष्ट्रवादी भावना तेवत ठेवायच्या आणि त्यांचा लाभ उर्वरित भारतात घ्यायचा अशा प्रकाराचे राजकारण सध्या सुरू आहे. ते मताच्या झोळ्या भरणारे असले तरी पुढच्या काळात घातक आहे. या सर्वांला विरोध करण्यासाठी विरोधीपक्ष देखील कणखर नसल्याचे दिसून येत आहे. राहुल गांधी, अरविंद केजरीवाल यांसारखे नेते कमी पडताना दिसत आहेत. कमकुवत झालेले विरोधक आणि स्वतः लोकांसाठी अखंड झटत आहेत अशी प्रतिमा तयार करण्यात मोदी यशस्वी झाले आहेत असे म्हणावे लागेल.

गाय 'गुंडा'चा उन्माद

कोणतीही पर्यायी व्यवस्था न उभारताच अशाप्रकारे एकतर्फी गोहत्या बंदी कायदा करणे तर चुकीचे आहेच. पण गोरक्षेच्या नावाखाली तथाकथित गोरक्षकांकडून घेतले जाणारे सामूहिक बळी हे त्याहून चुकीचे आहे.

प्रमोद खोत

तीन वर्षात देशातील मुस्लिम, दलित व एकूणच अल्पसंख्याकांवरील हल्ल्यात जी काही वाढ झाली आहे ती भयंकर आहे. परंतु, देशातील एका मोठ्या अल्पसंख्यांक समाजाला दहशतीखाली ठेवण्यासाठी 'गोवंश' हत्याबंदी यांसारख्या कायद्याचाच आधार घेतला जात असल्यामुळे ही बाब अधिक चिंताजनक आहे. कारण कायदा असला तरी अशा घटनांचे निकाल लावण्यासाठी न्यायालयाऐवजी स्वयंघोषित गोरक्षकांची फळी देशात तयार झाली आहे. ती नुसत्या अफवेवरून व संशयावरूनही एखाद्याचा निकाल स्वतःच लावत आहे. अखलाखपासून जुनैदपर्यंतच्या घटना याच्याच निदर्शक आहेत.

डॉ. राजीव दीक्षित यांनी १९९८ मध्ये गोहत्या बंदीसाठी सर्वोच्च न्यायालयात दावा केला व गायीची उपयुक्तता अनेकांगांनी पटवून तो जिंकला. त्यानंतर राजस्थान, गुजरात इ. राज्यांनी हा कायदा लागू केला. पण २०१४ मध्ये केंद्रात मोदी सरकार सत्तेवर आले. त्यापाठोपाठ महाराष्ट्र, हरियाणा, झारखंड, जम्मू-काश्मीर इ. राज्यातही भाजपशासित सरकार सत्तेवर आले. सत्तेवर येताच या राज्यांनी हा कायदा तर पास केलाच पण तो करताना 'गोवंश' हत्याबंदी असे नामांतरणही केले. त्यामुळे या

कायद्याला धार्मिकतेचा गंध येऊ लागला. केंद्रातील सरकार हिंदुत्ववादी विचाराचे असल्यामुळे भाजप आणि संघपरिवाराशी निगडित हिंदुत्ववादी संघटनांना अप्रत्यक्ष बळ मिळाले. बजरंगदल, गोरक्षा मंच, विश्व हिंदू परिषद इ. संघटनांनी देशातील विविध ठिकाणी कायदा हातात घेण्याचा प्रयत्न केला. दादरी प्रकरणात तर उत्तर प्रदेशच्या एका खासदाराचाच अप्रत्यक्ष सहभाग होता. पंतप्रधान मोदींनी तथाकथित गोरक्षकांना समज देऊनही अशा

घटना थांबल्या नाहीत.

वरवर पाहता हा मुद्दा हिंदू-मुस्लिम असा धार्मिक वाटतो. पण त्यात अन्य बाबीही आहेत. कारण गोमांस हे केवळ मुस्लिमांचे अन्न नसून देशातील गोवा, केरळ तसेच ईशान्य भारतातीलही एका मोठ्या लोकसंख्येचा तो आहार आहे. सावरकरांनी तर गाय हा उपयुक्त पशु असून गोमाता वगैरे थोतांड कल्पना आहेत असे मत मांडले आहे.

गोमांस हे पराकोटीचे शारीरिक श्रम करणाऱ्या लोकांचा आहार आहे. शिवाय तो अधिक प्रथिन देणारा व स्वस्त असल्यामुळे या श्रमिक वर्गाला तो आर्थिक दृष्टीनेही परवडणारा आहे. जगात अनेक धर्मातील लोक गोमांस खातात. मुसलमानांतले गरीब-श्रीमंत सगळेच बीफ खातात. हिंदूंना त्यांच्याविषयी द्वेष असण्याचं हे एक धर्मगत कारण आहे. पण भारतीय संविधानाने देशातील प्रत्येकाला आहाराचं स्वातंत्र्य दिलेलं आहे.

हिंदुत्ववादी आणि जैन धर्मीय गोहत्या बंदीचे कट्टर समर्थक आहेत. पण गोमांस निर्यातीवर जैनांची मक्तेदारी आहे. मग, गोरक्षक त्यांच्यावर हल्ला का करत नाहीत? सर्वसामान्यांना बंदी असलेले गोमांस पंचतारांकित हॉटेल्समध्ये सहज उपलब्ध आहे. शिवाय हॉटेल नियमानुसार पंचतारांकित हॉटेल्समध्ये बीफ असणं अनिवार्य आहे. याबाबत गोरक्षक कसे काय गप्प बसतात? गाय ही हिंदूंना पवित्र आहे. त्यामुळे या धार्मिक भावनेचा आदर करून समजा संपूर्ण गोहत्या बंदी केली. तर मग या उद्योगातून बाहेर पडणाऱ्या हजारो बेरोजगारांचे काय? प्रथिनांचा स्रोत असलेल्या डाळी, चिकन, मासे, मटण यांच्या किंमती पाहता त्या गरिबांना वा कष्टकरी वर्गाला परवडणार आहेत का? त्यांना परवडणारे स्वस्त मांस मिळत होतं, त्यांचं अन्न बंद केल्यानंतर त्यांना परवडणारा कोणता पर्याय उपलब्ध आहे? गोहत्या बंदी केल्यानंतर खाटीक, चर्मकार असे जवळजवळ ५ कोटी लोक बेरोजगार झाले त्याचे काय? एवढ्या मोठ्या जनसमूहाशी निगडित असलेल्या विषयाशी संबंधित कायदा करताना पर्यायी व्यवस्थेचा विचार होणे आवश्यक होते. कोणतीही पर्यायी व्यवस्था न उभारताच अशाप्रकारे एकतर्फी गोहत्या बंदी कायदा करणे तर चुकीचे आहेच. पण गोरक्षेच्या नावाखाली तथाकथित गोरक्षकांकडून घेतले जाणारे सामूहिक बळी हे त्याहून चुकीचे आहे.

पाकिस्तानी दलाल

विपुल दुलंगे

हम पाकिस्तानी है, पाकिस्तान हमारा है म्हणाच्या फुटीरतावादी नेता सय्यद अली शाह गिलानी याला विदेशात जाण्यासाठी पासपोर्ट ची गरज लागली तेव्हा नागरिकतेच्या इथे भारतीय लिहावच लागले. या फुटीरतावादी नेत्याचे पाकिस्तान प्रेम जुने आहे. पाकिस्तानने काश्मीरला बळकावण्यासाठी ठेवलेल्या दलालांमध्ये यासीन मलिक, मीरवाइस फारुक, मसरत अलम अशा अनेक फुटीरतावादींचा समावेश आहे.

काश्मीरचा विषय चिघळण्याचे कारण म्हणजे बुऱ्हाण वाणीचा मृत्यू. ८ जुलै २०१६ रोजी या दहशतवाद्याला भारतीय सेनेने चकमकीत ठार केले. त्यानंतर सर्वत्र जाळपोळ, दगडफेक करून काश्मीर बंदचे आवाहन केले गेले. एका दहशतवाद्याला क्रांतीकारी म्हणून काश्मीर पेटवून पाकिस्तानला मदत करण्याचे फुटीरतावाद्यांचे काम अजूनही चालूच आहे. भारतीय लष्करावर होणाऱ्या दगडफेकीस पाकिस्तानची फूस असून त्यांचे दलाल हे फुटीरवादी आहेत हे सत्य कोणापासून लपलेले नाही. आर्थिक संधी पासून वंचित असलेल्या काश्मीर मध्ये सेनेवर दगडफेक करण्याचे महिन्याला साधारण सहा ते सात हजार रुपये मिळतात. शिवाय दगडफेक करणाऱ्या समूहाचे तुम्ही म्होरके असाल तर ही प्राप्ती महिन्याला साधारणतः १५-२० हजारांपर्यंत होते. पोलीस आणि जवानांना लक्ष्य करण्यात येते. पोलिसांच्या गाड्या व चौक्या पेटवल्या जातात, ज्यामध्ये अनेक सुरक्षा रक्षक शहीद व जखमी होत आहेत. भारतातील निवडणुका या केवळ प्रशासकीय सोय म्हणून घेतल्या जातात त्यामुळे त्यात होणाऱ्या मतदानाला महत्व देण्याची गरज नाही हे मीरवाइज उमर फारुक यांचे विधान हुरियत चे मानस स्पष्ट करणारे आहे.

काश्मिरी युवकांना दगड फेकण्यास प्रवृत्त करणाऱ्या या नेत्यांच्या घरातील तरुण तरुणी मात्र विदेशात शिक्षण घेताना दिसतात. परीक्षांच्या काळात तेथील शाळा बंद पाडून व काही शाळांमध्ये जाळपोळ करून अतिशय चुकीचे राजकारण या नेत्यांकडून करण्यात आले. मात्र गिलानी यांच्या नातीच्या परीक्षे वेळी मात्र तिची शाळा चालू करून सुरक्षा देण्याचेही काम यांनी केले. स्वतःच्या फायद्याचे राजकारण आणि दुसऱ्याच्या मुलांचे भविष्य अंधारात ठेवण्याचे कार्य हे करत आहेत. पण तरीही काश्मिरी तरुण यांच्या मोहाला बळी का पडतात? हाच खरा प्रश्न आहे. व याच मुळे दहशतवाद्यांना आणि देश विरोधी शक्तींना वेगळे पडून त्यांचा बंदोबस्त करण्याच्या प्रयत्नात गुंतलेल्या सुरक्षा दलांचे काम कठीण होत आहे.

केंद्रीय राखीव पोलीस दलाचे काही जवान ईव्हीएम मशीन घेऊन जाताना स्थानिक फुटीर तरुणांनी त्यांचा केलेला अपमान सोशल मिडिया वर प्रसिद्ध केला गेला. या प्रकाराला या नेत्यांनी समर्थनही दिले. या नेत्यांनी स्वतःचा सुरक्षेत पाकिस्तानचे सैनिक लावले तर काहीच हरकत नाहीये. मागील पाच

वर्षात या नेत्यांच्या सुरक्षेवर ३०९ कोटी रुपये खर्च करण्यात आले. भारताचा एवढा पैसा खर्च करून देखील पाकिस्तानचे गुणगान गाणे हे काही सोडत नाहीत.

काश्मीर खोऱ्यात दहशतवादी, घातपाती कारवायांसाठी पाकिस्तान कडून पैसा गेल्या तीस वर्षांपासून येतोय. यावर रोख लावण्यास सरकार कायमचं अपयशी ठरलेले आहे. यावेळी मात्र फुटीरतावाद्यांवर असलेल्या संशयावरून राष्ट्रीय तपास यंत्रणेने काश्मीर खोऱ्यात १४, तर दिल्लीत ८ ठिकाणांची झडती घेतली. दिल्लीतील ८ हवाला व्यापाऱ्यांवर छापे घालण्यात आले. या नेत्यांमध्ये कट्टर फुटीरतावादी गिलानीसह हुरियतच्या अनेक नेत्यांचा व त्यांच्या नातेवाईकांचा समावेश आहे. याची चौकशी करून यांच्यावर मोठी कारवाई करण्याचे धाडस सरकारने केलेले नाही. पाकिस्तानच्या दहशतवादी गटांकडून पैसे मिळाल्याचे कबुली नईम खान ने एका स्टिंग ऑपरेशन मध्ये दिल्याचे दिसले. याच्यावरच हाफिझ सईद कडूनही पैसे घेतल्याचा आरोप आहे. अशा या दलालांमुळे काश्मीर चे भले कधीच न होता तेथील बेरोजगारी व पर्यटनावर याचा परिणाम दिसून येत आहे. यामुळे राज्याला ६४०० कोटी चे नुकसान सोसावे लागले. तेथे २०१६ पासून आज्ञादीच्या नावावर अनेकांचे नाहक बळी गेले.

काश्मीर मधील संघर्ष हा सध्या एका अत्यंत संवेदनशील वळणावर येऊन ठेपला आहे. येथील सर्व युवक हे देश विरोधी नक्कीच नाहीत, ते विकास, आर्थिक संधीच्या शोधात आहेत. लष्कराचीही भूमिका 'गुडविल' निर्माण करण्याची आहे. माध्यमांद्वारे काश्मीरचे जे चित्र निर्माण केले जाते तसे संपूर्ण काश्मीर देश विरोधी नक्कीच नाही. मात्र विकासाचा रस्ता हे फुटीरतावादी तयार होऊ देत नाहीत. यांना काश्मीरी युवकांनीच विरोध करणे गरजेचे आहे.

अमरनाथ यात्रा आणि त्या समोरील आव्हाने

अमरनाथ यात्रा हा भारतीय यात्रेकरूंनासाठी अस्मितेचा विषय आहे. परंतु दरवर्षी या यात्रेवर दहशतवादाचे सावट आसते. त्या पार्श्वभूमीवरच अमरनाथ यात्रा आणि त्यासमोरील आव्हाने या लेखात अमरनाथ यात्रेचा घेतलेला आढावा...

प्राची आमले

हिमालयाच्या कुशीत वसलेले, रक्त गोठवून टाकणारी थंडी तसेच नेहमी अस्थिर सामाजिक वातावरण असलेले हिंदू धर्मीयांचे पवित्र देवस्थान अमरनाथ. श्रीनगरपासून १४१ किमी अंतरावर पहलगाम जवळ अमरनाथ गुहेमध्ये भगवान महादेव यांचे शिवलिंग आहे. या शिवलिंगाचा आकार आषाढी पौर्णिमेपासून अमावस्येपर्यंत लहान होत जातो. जसे कि चंद्राची कला पौर्णिमेपासून अमावस्येपर्यंत मोठ्याची लहान होत जाते आणि अखेर नाहीशी होते. या बर्फाच्या शिवलिंगाच्या बाबतीतही अगदी तोच प्रकार आपणास पहावयास मिळतो. म्हणूनच या शिवलिंगास स्वयंभू शिवलिंग म्हणतात. दरवर्षी जुलै आणि ऑगस्ट महिन्यात अमरनाथची यात्रा भरते. लाखो भाविक जम्मूला येतात आणि तिथे पोहचल्यानंतर पहलगममार्गे अमरनाथ गुहेकडे रवाना होतात. गुहेकडे जाण्याचा मार्ग हा अतिशय खडतर आहे.

दहशतवाद्यांपासून नेहमी या यात्रेला धोका असतो. सन १९९१ ते १९९५ या कालावधी दरम्यान अमरनाथ यात्रा दहशतवादी कारवायांमुळे बंद होती. सन १९९६ साली

दहशतवादी गटाने यात्रेमध्ये हस्तक्षेप करणार नाही असा विश्वास दिल्यानंतर अमरनाथ यात्रा परत चालू करण्यात आली. सन २००० साली दहशतवादी गटाने विश्वासाला तडा देत यात्रेकरूंचे हल्ला केला. या हल्ल्यात ३० यात्रेकरू मृत्यूमुखी पडले होते. आता पुन्हा १० जुलै २०१७ रोजी दहशतवाद्यांनी हल्ला केला. यात ७ भाविकांना आपला जीव गमवावा लागला. बऱ्याच वेळा यात्रेवर हल्ला करण्याच्या धमक्या देण्यात येतात. या अतिरेक्यांकडे मोठ्या प्रमाणात शस्त्रास्त्रे आणि दारुगोळा असतो. यंदा अमरनाथ यात्रेदरम्यान घातपात करण्याची अतिरेक्यांची योजना असल्याची माहिती गुप्तचर विभागाने आधीच दिली होती. त्या पार्श्वभूमीवर अधिक सतर्क राहण्याची आवश्यकता होती. अतिरेक्यांकडून एखादे मोठे हत्याकांड घडवून आणले जाऊ शकते, अशी भीती व्यक्त करण्यात आली होती. म्हणूनच यात्रा सुरु असेपर्यंत बारीकसारीक गोष्टींकडे डोळ्यांत तेल घालून लक्ष देण्याची गरज होती. यात्रेकरूंच्या सुरक्षेचा मुद्दा फार महत्त्वाचा होता. सन २०१६ पासून भारतविरोधी शक्ती अधिक प्रबळ झाल्या आहेत आणि दहशतवादाच्या माध्यमातून भारतातील सर्वसमावेशकता धोक्यात आणण्यासाठी अतिरेकी कटकारस्थान करीत आहेत.

ही यात्रा होऊ नये आणि गुण्यागोविंदाने नांदणाऱ्या हिंदू-मुस्लिमांमध्ये फूट पाडावी, या दुष्ट हेतूने हा हल्ला केला होता. पण ना यात्रेकरू घाबरले ना यात्रा स्थगित झाली. यात्रा अधिक उत्साहात पार पडली. अतिरेकी कशा प्रकारे हल्ला करू शकतात, याचा अंदाज सुरक्षा दलांनी घेणे क्रमप्राप्त आहे. आपल्या गुप्तचर संस्थांनाही अधिक सतर्क राहावे लागणार आहे. रस्त्यांरस्त्यांवर उभे असलेले शस्त्रसज्ज जवान रात्री जेव्हा माघारी गेल्यानंतर रस्त्यांवरून प्रवासी वाहनं धावणार नाहीत, याची काळजी घ्यावी लागणार आहे. नागरिकांनाही नियमांचे पालन करण्यास आणि कुठे काही गडबड दिसत असेल, तर ती बाब पोलिसांच्या लक्षात आणून दिले पाहिजे. एक चांगले झाले, १० जुलै रोजी अमरनाथ यात्रेकरूंच्या बसवर झालेल्या हल्ल्याचा संपूर्ण जम्मू-काश्मिरात निषेध झाला. वैमनस्य पसरविण्याचे अतिरेक्यांचे षडयंत्र असफल ठरले. असे असले तरी पुढल्या काळात आपल्या सगळ्यांनाच अधिक सतर्क राहावे लागेल, हेच खरे!

याचे कारण म्हणजे मोठ्या प्रमाणात निर्मितीसंस्थांचा मराठी सिनेमा निर्मितीकडे वाढलेला कल. मिराह एंटरटेनमेंट, झी एंटरटेनमेंट, १८ वाय कॉम, यांसारख्या इतरही मोठ्या निर्मितीसंस्था आहेत, ज्या मराठी सिनेमा निर्मितीत रस घेऊ लागल्या आहेत. या निर्मितीसंस्था त्यांच्या कामात अतिशय कुशल असतात. सिनेमा निर्मितीपासून ते अगदी सिनेमाच्या मार्केटिंगपर्यंत सर्व कामे त्या चोख पार पाडतात. कुशल मनुष्यबळ, आधुनिक तंत्रज्ञान तसेच सिनेसृष्टीमधे असलेला त्यांचा दांडगा संपर्क याचा पूर्ण फायदा ते सिनेमाला मिळवून देतात. चित्रपटाचे योग्य प्रमोशन करून ते प्रेक्षकांना थिएटरपर्यंत आणतात. थोडक्यात मराठी सिनेमा आता कात टाकू लागला आहे. मराठी सिनेमाचा एक चाहता वर्ग निर्माण होताना दिसत आहे. म्हणूनच सध्या मराठी सिनेमे दर आठवड्याला विविध थिएटरमध्ये प्रदर्शित होताना दिसतात. त्याचाच परिणाम म्हणून की काय, बरेच मराठी कलावंत आता विविध उत्पादन कंपन्यांचे चेहरे बनताना दिसत आहेत. वजनदारसारखा जाडेपणावर विनोदात्मकतेने साकारलेला अलीकडचा मराठी सिनेमा जेव्हा टिव्हीवर आला, तेव्हा त्या चित्रपटाला खाद्यपदार्थांच्या जाहीरातदारांनी मोठी पसंती दर्शवली. मराठी सिनेमातील बरेच कलावंत आता हिंदी सिनेमातही काम करू लागले आहेत. उदाहरणच द्यायचे झाले तर सचिन खेडेकर, अतुल कुलकर्णी, विक्रम गोखले, सोनाली कुलकर्णी, सविता प्रभुणे, मृणाल कुलकर्णी अशी नावे घेता येतील. एकंदरीत यावरून अलिकडच्या काळात मराठी सिनेसृष्टीचा प्रभाव जनमागसांमध्ये वाढलेला दिसून येत आहे.

मंगेश तेंडुलकर : एक सामाजिक भाष्यकार

सायली दौंडे

श्रेष्ठ नाटककार, साहित्यिक विजय तेंडुलकर, सुप्रसिद्ध अर्थतज्ज्ञ सुरेश तेंडुलकर, उत्तम अभिनेत्री प्रिया तेंडुलकर अशा हरहुन्नरी तेंडुलकर घराण्यातील असलेले पण स्वतःचा वेगळा असा ठसा उमटवलेले व्यंगचित्रकार मंगेश तेंडुलकर गेल्याची बातमी आली आणि सगळेच हळहळले. उंचपुरा बांधा, पांढरी दाढी, नेहमी बाईकवरून फिरणारे असं रूपडं असलेले तेंडुलकर पुण्यात अनेक सार्वजनिक कामात हटकून दिसायचे. नाटक किंवा सांस्कृतिक कार्यक्रमाचं परीक्षण असो किंवा राजकीय, सामाजिक विषयावर काढलेलं व्यंगचित्र असो, तेंडुलकर यांचा खास शैलीतील भाष्य लक्ष वेधून घ्यायचे.

आपल्या कुंचल्यातून सामाजिक समस्यांना तेंडुलकरांनी नेहमीच वाचा फोडली. सार्वजनिक जीवनातला त्यांचा उत्साही सक्रिय सहभाग लक्षणीय ठरायचा. पुण्याची वाहतूक समस्या, पर्यवरणाचे प्रश्न हे त्यांचे जिद्दाळ्याचे विषय. पण केवळ व्यंगचित्र काढून, ब्रश आणि शब्दाचे फटकारे मारून तेंडुलकर स्वस्थ बसले नाहीत, ते भूमिका घ्यायचे. त्यांचा स्वभाव हा टपली मारणारा, हसत हसत दुसऱ्याची टोपी उडवणारा होता. आयुष्य ही मोठी मौज आहे आणि जगण्यातील आनंद आपण पुरेपूर लुटतो हे त्यांचं साधं सोपं तत्वज्ञान होतं. अत्यंत मृदुभाषी, आवाजात मार्दव असलेले तेंडुलकर हे कधीच कर्कश, आक्रस्ताळे वागले नाहीत. त्यांची रेषा ही त्यांच्याप्रमाणेच भारदस्त हास्याचे फवारे, विनोदाचे शिडकावे उडवणारी होती. ती कधी उग्र बोचकारे अथवा ओरखाडे काढणारी नव्हती. तेंडुलकर म्हणायचे, 'माणसाच्या बधिर होत चाललेल्या संवेदनांचे मोजमाप करण्याची आवश्यकता आहे. एक कलाकार हा माणूस म्हणून कसा आहे याचेही मूल्यमापन करून मगच त्याच्या कलेचे मूल्यांकन व्हावे. कलाकार केवळ मोठा असून उपयोगाचा नाही, तर तो समाजाशी जोडलेला असणे आवश्यक आहे'.

पुण्याची सार्वजनिक वाहतूक व्यवस्था अर्थात पीएमटीचं नामकरण त्यांनी 'पुणे मृत्युलोक ट्रान्स्पोर्ट' असं केलं होतं. पीएमटीच्या कारभाराबाबत तेंडुलकरांनी ब्रशने फटकारे मारले असले तरी असंख्य पुणेकरांसोबत हेल्मेटला विरोध करायचे तेव्हा नळ स्टॉपच्या सिग्नल ला हेल्मेट जागृतीसाठी कार्टून काढून आणि गुलाब

वाटून हेल्मेट घाला म्हणून सांगायचे....पुणे वाहतूक पोलिसांसोबतही तेंडुलकरांनी कार्टूनसद्वारे जनजागृतीच्या अनेक मोहिमा राबवल्या म्हणूनच तेंडुलकरांना अखेरचा निरोप द्यायला वेंकुठात राजकीय, सामाजिक, कला क्षेत्रातील मंडळींसोबत पोलीस कर्मचारी आवर्जून उपस्थित होते. दर ३ महिन्यांनी बालगंधर्व रंगमंदिरात आपल्या नवीन व्यंगचित्रांचं प्रदर्शन ते भरवायचे. मिशकील स्वभाव, अचाट विनोद बुद्धी, अफाट निरीक्षण शक्ती, खुसखुशीत शैली ही तेंडुलकरांची वैशिष्ट्ये होती.

८० च्या आसपासच्या वयात हा माणूस पुण्यात एन्टायसरवर सुसाट असायचा. ते सतत व्यग्र असायचे, अखंड कार्यरत असण्याचं कारण म्हणजे विनोदाचं टॉनिक. जीवनाकडे विनोदी अंगाने, खेळकर दृष्टिकोनातून पाहण्याची वृत्ती यामुळे ते सदैव उत्साही, टवटवीत, ताजेतवाने असत. नवीन नाटक असो वा सांस्कृतिक कार्यक्रम किंवा पुण्याच्या नागरी समस्येबाबतचं आंदोलन, परिसंवाद यामधून तेंडुलकर यांची हजेरी ही असणारच. तुमची हजेरी नाही तर गैरहजेरीही जाणवली पाहिजे असं म्हणणाऱ्या मंगेश तेंडुलकर यांची गैरहजेरी पुणेकरांना यापुढे नक्कीच जाणवणार आहे.

तेंडुलकर त्यांच्या खळखळून हसवणाऱ्या व्यंगचित्रांमुळे कायम स्मरणात राहतील. स्वतः च्या मृत्युकडेही निर्लेपपणे पाहणारे आणि स्वभावात खोडकर, मिशकील, रेवडी उडवणारे तेंडुलकर स्वर्गलोकातही हास्याचे फवारे उडवतील आणि मृत्यूपश्चातही जगण्याची, आयुष्याची मौज, आनंद लुटतील यात शंका नाही.

पाऊलखुणा पुण्याच्या

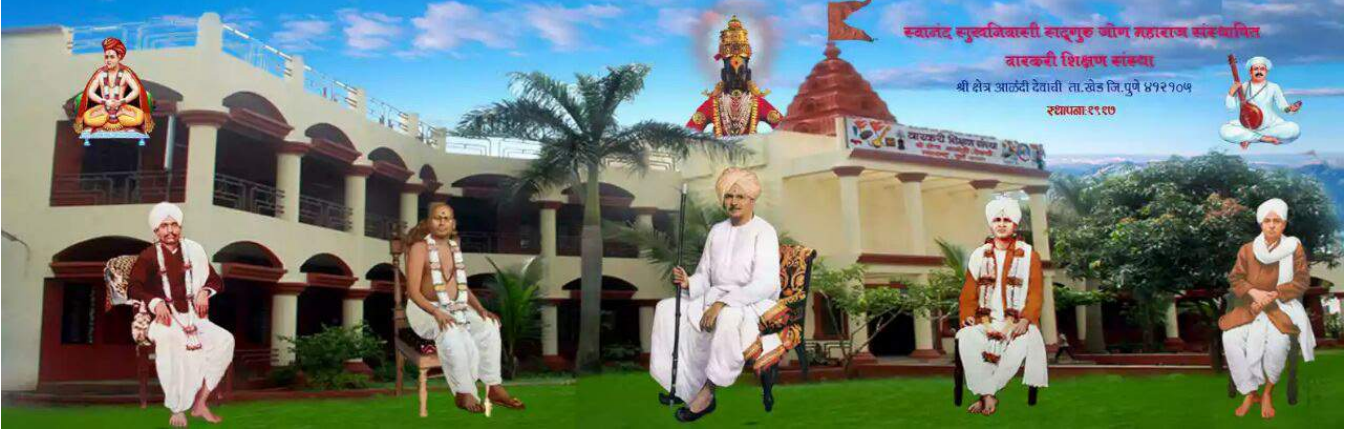
प्रीतम पुरोहित

पुणे तिथे काय उणे? अशी प्रौढी मिरविण्यापासून कुत्सित सुरात 'पुणेरी' 'सदाशिवपेठी' असे शब्दप्रयोग करण्यापर्यंत पुण्याविषयीचे राग,लोभ विविध प्रकारे व्यक्त होत असतात . पुणेकरांचे धमाल किस्से ऐकल्याशिवाय एकही विनोदकराची भट्टी जमत नाही. अत्रेंच्या तोफा असो की पुलंचा हलका शिडकाव त्याचा कच्चा माल पुण्यातलाच. विनोदी साहित्यातील पुणेकरांचे स्थान त्या दृष्टीने अढळ आहे. पुण्याची टिंगल करणाऱ्यांना असे वाटते की पुणे शहर कधीच बदलत नाही. पण या लोकांनी पुण्याच्या इतिहासावर नजर टाकली तर मुळा-मुठेच्या संगमाप्रमाणे सातत्य आणि बदलाच्या प्रीतिसंगमावर आपण उभे असल्याची जाणीव त्यांना होईल. शनिवारवाड्याच्या पुढच्या पुतळ्यातील बाजीरावाने हळूच डोळे उघडून आजूबाजूला नजर टाकली, तर जागोजागी उभारलेल्या अंटीनाच्या गुढ्या स्वागत करतील. पुण्याचे सर्व प्रकारचे बदलले हवामान जाणवेल. काय सांगावं? प्रदूषणामुळे त्याचे डोळे सुद्धा चुरचुरतील. 'आमच्या काळी असं पुणं नव्हत बरं!..' असं बरंचदा ऐकू येत. मग नक्की त्या काळी कसं असेल? कसे असतील पुण्याचे लोक? त्यांचे स्वभाव, त्यांच्या सवयी,

राहणीमान, सारे काही जगावेगळे नसले तरी जगात मात्र वेगळं होतं. असं तरी अनुभवावरून वाटतं. जस एखाद्या देशाला भाषा, जात, सांस्कृतिक वारसा, संस्कृती असते तसेच ते पुण्यालाही लाभले आहे. पुण्यात बोलली जाणारी भाषा ही मराठी भाषेची प्रमाणबोली मानली जाते. पुणेरी पगडी, पुणेरी टोमणे आणि पुण्याची संस्कृती. त्यात भर म्हणजे वाडे, राजवाडे, गळूया-बोळ, पेठा, आळी, चौक, मंदिरे, यांची नावे ही जगावेगळीच... पुण्यात असलेले नसलेले हौद, प्रवेशद्वार नसलेले गेट, पुणे शहरातील बगीचे नसलेल्या बागा अस बरंचं काही पुण्याकडे आहे. विशेषतः पुणेरी मान, अभिमान तो तर आहेच. १ ते ४ पुणे बंद असतं. एकीकडे जगात काही होउदे १ ते ४ बंद म्हणजे बंद. असं हे विद्वान माणसांचं शहर! आज त्याच शहराची काय अवस्था आहे? सगळे जुने वाडे पाडून इमारत बांधल्या. त्यासुद्धा कमी पडू लागल्या म्हणून त्याच जागी मोठे मोठे टॉवर उभारले जाऊ लागले आहेत. पूर्वी एकेकाळी हे शहर म्हणजे पेन्शनरांचे शहर होते. पुढे ते सायकलींचे शहर झाले. आता हे शहर सर्वाधिक प्रदूषणग्रस्त, बेशिस्त वाहनचालकांचे, बकालपणाचे, कोणताच आकार नसलेले, अक्राळविक्राळ वाढणारे शहर झाले आहे.

ज्ञानगंगा शताब्दी

बालाजी बोराडे

फार वर्षापूर्वीची गोष्ट आहे. पंढरपूर मध्ये आषाढी यात्रेनिमित्ताने असंख्य जनसमुदाय जमला असता त्याच वेळी पंढरपूर मध्ये कुस्त्यांचा कार्यक्रम सुरू झाला होता. त्या कार्यक्रमांमध्ये महाराष्ट्र नव्हे, तर संपूर्ण भारतातून मल्ल आले होते. त्यात एक मल्ल हिंदू केसरी होता. त्या मल्लाने इतर सर्व मल्लांना कुस्तीसाठी आव्हान केले. गर्दीतून एक तरुण मल्ल उठला. त्याने हिंदू केसरी मल्लासोबत हात सलामी करून कुस्ती केली व तो विजयी ठरला. विजयी ठरलेला मल्ल म्हणजे पुण्यातील विष्णू जोग. त्या ठिकाणी काशीहून एक महामंडलेश्वर आले होते. विष्णू जोग त्यांच्या दर्शनाला गेले. दर्शन घेत असताना आपला प्रताप सांगु लागले की, मी हिंदू केसरी मल्लाला हरवले आहे. त्यावेळी महामंडलेश्वर स्वामी म्हणाले, 'तु सर्व मल्लांना हरवू शकशील पण एक मल्ल आसा आहे की, त्याला कोणी हरवू शकणार नाही. तो मल्ल म्हणजे काळ (मृत्यू). तु जर या मल्लाबरोबर विजय मिळविला तर मी तुला खरा मल्ल समजेल'. तिथुन पुढे त्यांनी योगी वाटेने प्रवास सुरू केला. वारकरी संप्रदायाचे कार्य पुढे नेण्याचे प्रयत्न जोग महाराजांनी केले. विष्णुबुवा जोग महाराज यांनी आळंदी येथे चैत्र शुद्ध प्रतिपदा म्हणजे २४ मार्च १९१७ साली आळंदी येथे वारकरी शिक्षण संस्था स्थापन केली. वारकरी शिक्षण संस्थेच्या सुरुवातीस मारोतीबुवा गुरव, बंकटस्वामी, लक्ष्मणबुवा ईगतपुरीकर व मामासाहेब दांडेकर यांनी या संस्थेची सुत्रे सांभाळली. आज प्रत्येक वारकरी कुठल्याना कुठल्या रूपाने पूर्णाशाने किंवा अंशतः या परंपरेशी संबंधित आहे. पण आधीच्या काळात संप्रदायामध्ये किर्तनकार प्रवचनकार फार थोडे असत.

त्यामुळे वीणा उभी करणे, खेळ खेळणे, अभंग म्हणणे व एखादे किर्तन सेवा होत असे. त्यानंतर जोग महाराजांनी संस्था चालू केली की, ज्यामध्ये कुठल्याही जाती धर्माचा भेद न ठेवता सर्व विद्यार्थ्यांना प्रवेश दिला.

यारे यारे लहान थोर !

ती भलत्या नारी नर !

हा दृष्टिकोन ठेवून त्यांनी समाजातील सर्व स्तरातील विद्यार्थ्यांना आध्यात्मिक शिक्षण देण्यास आरंभ केला.

आध्यात्मिक मानव धर्माचे शांतीशील, क्रांतिशील बौद्धिक स्वानंदसुखनिवासी वै. विष्णू नरसिंह जोग यांचा जन्म पुणे येथे १४ सप्टेंबर १८६७ साली झाला. वारकरी संप्रदायाचे कार्य पुढे नेण्याचे पद्धतशीर प्रयत्न जोग महाराजांनी केले. विष्णुबुवा जोग महाराज यांनी आळंदी येथे चैत्र शुद्ध प्रतिपदा म्हणजे २४ मार्च १९१७ साली आळंदी येथे वारकरी शिक्षण संस्था स्थापन केली. त्यानंतर जोग महाराजांनी संस्था चालू केली. त्यामध्ये संस्कृत व्याकरण, वेदांत तत्त्वज्ञान, संत तुकाराम गाथा, ज्ञानेश्वरी हे ग्रंथ शिकवले जातात. हे ग्रंथ शिकून कीर्तनाच्या व प्रवचनाच्या माध्यमातून समाज प्रबोधन केले जाते. या संस्थेत शिक्षकांना पगार नाही व विद्यार्थ्यांना फी नाही. हे सर्व शिक्षक आजपर्यंत शिक्षणाचे कार्य सेवाभावी वृत्तीने करतात. निरपेक्ष तत्व जे भगवान श्रीकृष्णाने सांगितले त्याप्रमाणे अनपेक्ष : शुचिर्दक्ष उदासीनो गतव्यथः! सर्वारम्भपरित्यागी यो मभ्दत्क : स मे प्रियः! या संस्थेत असे शिक्षण दिले जाते. पवित्र होण्या- करता जाळून घ्यावे लागते, अंकुरीत होण्याकरीता गाडून घ्यावे लागते. आज १०० वर्षांचा वाढलेला विस्तार पाहता निश्चितच सद्गुरु जोग महाराज व तदनंतरच्या महापुरुषांनी आपले जीवन समर्पित केले.

हा लेख वाचा पान नंबर ४२ वर...

शिक्षक भरतीसाठी अडथळ्यांची शर्यत

गुरुशिष्य परंपरा अनादी काळापासून भारतात चालू आहे. पूर्वीच्या काळी ज्ञान घेण्यासाठी शिष्याला गुरुच्या आश्रमात जावे लागायचे. परंतु काळ बदलत गेला. आश्रमांची जागा शिक्षणसंस्थानी घेतली, शिष्यांची जागा विद्यार्थ्यांनी घेतली तर गुरुची जागा शिक्षकांनी घेतली. आश्रम म्हणजे शिक्षणसंस्था आणि शिक्षणसंस्थांचे मालक शिक्षणसम्राट झाले. तेथूनच ख-या अर्थाने शिक्षकभरतीसाठी अडथळ्यांची शर्यत सुरू झाली त्याचाच आढावा या लेखात घेण्यात आला आहे.

गणेश खळदकर

गुरुशिष्य परंपरा अनादी काळापासून भारतात चालू आहे. पूर्वीच्या काळी ज्ञान घेण्यासाठी शिष्याला गुरुच्या आश्रमात जावे लागायचे. मग, गुरु त्या शिष्याची परीक्षा घ्यायचे व तो योग्य असेल तरच त्याला शिक्षण (ज्ञान) द्यायचे व त्याच्या बदल्यात शिष्य गुरुला गुरुदक्षिणा द्यायचे असा तो काळ होता. परंतु काळ बदलत गेला. आश्रमाची जागा शिक्षणसंस्थानी घेतली. गुरुची जागा शिक्षकांनी घेतली. आश्रम म्हणजे शिक्षणसंस्था आणि या शिक्षणसंस्थांचे मालक शिक्षणसम्राट झाले व तेथूनच खऱ्या अर्थाने शिक्षकांच्या भरतीसाठी अडथळ्यांची सुरुवात झाली.

शिक्षकभरतीसाठी संस्थाचालक त्यांच्या मर्जीतील लोक घ्यायला लागले. त्यांच्याकडूनही लाखो रुपये उकळण्यात आले. त्यामुळे माणसे मिळाली पण गुणवत्ता मात्र हरवत चालली. त्यामुळेच शासनाला यावर विचार करण्याची वेळ आली व त्यांनी राज्यातील अनुदानित शाळांमधील शिक्षक भरतीसाठी केंद्रीय पद्धतीने अभियोग्यता चाचणी घेण्याचा महत्त्वपूर्ण निर्णय जाहीर केला. यामागे शिक्षकभरती प्रक्रियेतील गैरप्रकारांना आळा घालण्याचा उदात्त हेतू असला तरी, या निर्णयाच्या अंमलबजावणीबाबत काही प्रश्न निर्माण होत आहेत. त्यांचे निरसन होऊन अंमलबजावणीत काही बदल केले तरच हा निर्णय परिणामकारक ठरण्याची शक्यता आहे.

अलीकडे शिक्षण क्षेत्राशी संबंधित विविध समस्यांप्रमाणे शिक्षक भरती प्रक्रियेचा मुद्दाही ऐरणीवर येत आहे. या प्रक्रियेतील पारदर्शकतेचा अभाव ही अधिक चिंतेची बाब ठरत आहे. विशेषतः

शिक्षक भरती प्रक्रियेतील अनेक गैरप्रकार वेळोवेळी समोर येत आहेत. या भरतीच्या निमित्ताने मोठ्या प्रमाणावर होणारे आर्थिक व्यवहार, अपात्र शिक्षकांची भरती केली जाणे आणि पात्र शिक्षकांना डावलले जाणे, संस्थाचालकांच्या हितसंबंधियांचीच शिक्षक म्हणून अधिक प्रमाणात वर्णी लागणे; एवढेच नाही तर संस्था चालकांच्या कुटुंबातील सदस्यांची शिक्षक म्हणून निवड केली जाणे अशा काही प्रकारांची चर्चा वेळोवेळी होत आली आहे. एकूण शिक्षक भरतीच्या नावाखाली संस्था, इच्छुकांकडून लाखो रुपये उकळत असल्याचे चित्र समोर येते. या गैरप्रकारांना कोण आणि कसा आळा घालणार हा प्रश्न समोर येत आहेत.

राज्यातील सर्व व्यवस्थापनाच्या अनुदानित, अनुदानास पात्र ठरलेल्या शाळांमधील शिक्षकांच्या भरतीसाठी केंद्रीय पद्धतीने अभियोग्यता चाचणी (एप्टीट्युड) टेस्ट घेण्याचा निर्णय राज्य सरकारनं जाहीर केला आहे. या निर्णयामुळे अनुदानित शाळांमधील शिक्षक भरती प्रक्रियेत होणाऱ्या गैरप्रकारांना आळा बसेल असा विश्वास शिक्षणमंत्री विनोद तावडे यांनी व्यक्त केला आहे. या निर्णयाची काटेकोर अंमलबजावणी झाल्यास यापुढे शिक्षकांची भरती केवळ गुणवत्तेवर होणं शक्य होईल. साहजिकच शिक्षक होऊ इच्छिणाऱ्या गुणवानांना योग्य संधी प्राप्त होईल, अशी शिक्षणमंत्र्यांना आशा आहे.

परंतु हा निर्णय घेण्यात आला असला तरी, मुख्य मुद्दा आहे तो डी.एड., बी.एड.चे शिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर अशाप्रकारची चाचणी योग्य ठरते का हा. केवळ अशा चाचणीतून कोण शिक्षक म्हणून पात्र आहे आणि कोण अपात्र आहे, हे ठरवणे चुकीचे

ठरणार आहे. कारण अशा शिक्षकांसाठी चाचणी परीक्षेपेक्षा त्यांची वर्गात शिकवण्याची पध्दत किती प्रभावी आहे त्यांचे मुलांना किती प्रमाणात आकलन होते, या बाबी महत्वाच्या ठरतात. परंतु, त्याचा विचार या चाचणीत होणार का? याबाबत स्पष्टता नाही. शिवाय डी.एड. वा बी.एड.चे शिक्षण घेतानाच संबंधितांना प्रत्यक्ष शिकवण्याचे कौशल्य दाखवण्याची संधी मिळत असे. त्याचे वेळोवेळी मूल्यमापनही केले जाते. अशा अध्ययनासाठी मिळालेले गुण डी.एड. वा बी.एड.च्या परीक्षेतील यशासाठी महत्वाचे ठरतात. त्यामुळे या प्रात्यक्षिक प्रक्रियेत अधिक चांगल्या पध्दतीने शिकवण्यावर संबंधितांचा भर असतो. त्यामुळे आता नव्या निर्णयानुसार होणारी अभियोग्यता चाचणीतून काही वेगळे साध्य होण्याची शक्यता दिसत नाही.

शिवाय, डी.एड. वा बी.एड.च्या परीक्षेत उत्तीर्ण झाल्यानंतर संबंधितांची पुन्हा परीक्षा देण्याबाबत कितपत मानसिकता आहे याचा विचार कोठेही होताना दिसत नाही. खरे तर कोणत्याही अभ्यासक्रमाला प्रवेश घेण्यापूर्वी संबंधितांची अभियोग्यता चाचणी घेतली जाते. असे असताना डी.एड. वा बी.एड.पर्यंतचे शिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर ही चाचणी घेण्याने काय साध्य होणार हाही प्रश्नच आहे. अर्थात, यामागे शिक्षक भरती प्रक्रियेत होणारे गैरप्रकार थांबावेत हा सरकारचा प्रामाणिक हेतू दिसून येत आहे हे खरे. परंतु, हा हेतू साध्य करण्यासाठी चुकीच्या पध्दतीचा अवलंब केला जात आहे, असे म्हटल्यास वावगे ठरणार नाही. या निर्णयाद्वारे शिक्षकांच्या निवडीसाठी केंद्रीय पध्दतीने अभियोग्यता चाचणी घेतली जाणार आहे. मग यात निवड करताना तालुका, जिल्हा वा राज्य यापैकी कोणते केंद्र म्हणून गृहीत धरले जाणार हाही विचार करण्याजोगा भाग आहे.

सरकारच्या या निर्णयामुळे शिक्षक भरती प्रक्रियेत मनमानीपणे वागणाऱ्या संस्था चालकांवर अंकुश लादला जाणार का हा मुख्य प्रश्न आहे. याचे उत्तर नाही असेच द्यावे लागेल. आजवर शालेय तसेच महाविद्यालयीन पातळीवर विद्यार्थ्यांच्या प्रवेश प्रक्रियेत, निवड प्रक्रियेत गोंधळाची अनेक उदाहरणे समोर आली आहेत. नीटच्या प्रवेशपरीक्षेबाबत झालेल्या घोळाचे उदाहरण ताजे आहे. असे असताना आता शिक्षक निवडीसंदर्भातील नव्या निर्णयामुळे योग्य परिणामकारकता साधली जाईल याबाबत साशंकता वाटणे साहजिक आहे. या निर्णयाविषयी माहिती देताना शिक्षणमंत्र्यांनी 'पवित्र' नावाचे पोर्टल तयार करणार असल्याचे सांगितले. परंतु पवित्र नावाच्या पोर्टलमधून शिक्षक भरती करण्यात येणार असली तरी मुख्यत्वे शिक्षक भरतीसंदर्भातील हा निर्णय खासगी शाळांना लागू असणार नाही, असे स्पष्ट करण्यात आले आहे. परंतु, राज्यात खासगी शाळांची संख्या लक्षात घेण्यासारखी असून त्यात शिक्षक म्हणून काम करणाऱ्यांची संख्याही अधिक आहे. अशा शाळांमध्ये आपल्याला योग्य वेतन सुरु होईल या आशेपोटी दोन ते पाच वर्षांपर्यंत विनावेतनावर काम करणारे

शिक्षकही पाहायला मिळतात. शिवाय कामाचे तास अधिक असणे, खासगी कामांसाठी राबवून घेतले जाणे, ठरल्यापेक्षा कमी वेतन देणे, वेतन वेळेवर न देणे अशा प्रकारच्या तक्रारी खासगी शाळांमधील शिक्षकांकडूनच अधिक प्रमाणात प्राप्त होतात. थोडक्यात, शिक्षकांचा अधिक छळ अशाच शाळांमधून होत असतो. या छळातून शिक्षकांची कधी सुटका होणार, हा महत्वाचा प्रश्नच आहे. परंतु, सरकारने शिक्षक भरती प्रक्रियेतील बदलाचा निर्णय घेताना, या महत्वाच्या प्रश्नाला बगल दिली आहे. राज्यात शिक्षण सेवक ही संकल्पना राबवली जात आहे.

त्याद्वारे शिक्षण सेवक म्हणून काम करणाऱ्यांना महिना पाच हजार रुपये वेतन मिळते. पूर्वी हे वेतन तीन हजार होते. नंतर त्यात दोन हजारांची वाढ करण्यात आली. परंतु, इतक्या अल्प वेतनावर काम करण्यासाठी लाखो रुपये मोजण्याची वेळ शिक्षकांवर येत आहे. हे चित्र बदलण्याची आवश्यकता आहे. त्यासाठी राज्यातील सर्व शाळा सरकारने ताब्यात घेण्याचा मार्ग श्रेयस्कर ठरणार आहे. परंतु त्याऐवजी अलिकडे शिक्षणाच्या खासगीकरणावर अधिक भर दिला जात आहे. अगोदर डि.एड किंवा बी.एड करायचे. त्याला दोन ते अडीच वर्षांचा कालावधी लागतो. मग टिईटी परीक्षा द्यायची त्यानंतर अभियोग्यता व बुध्दीमापन चाचणी द्यायची व शेवटी संस्थाचालकांना पैसे द्यायचे अशा प्रकारची अडथळ्यांची शर्यत जर पार करावी लागणार असेल तर भविष्यात शिक्षक होण्यासाठी कोणीही तयार होणार नाही याकडे देखील लक्ष देणे आवश्यक आहे.

वास्तविक शिक्षण आणि आरोग्य या दोन्ही मुलभूत गरजांचे खासगीकरण होणे हिताचे ठरत नाही. त्यामुळे निदान आता तरी या क्षेत्रांच्या खासगीकरणाचे प्रयत्न थांबवायला हवेत. तरच शिक्षण क्षेत्राशी संबंधितांना खऱ्या अर्थाने दिलासा मिळेल. शिक्षण सेवक म्हणून काम केल्यानंतर नोकरीवर कायम केले जाईलच याची खात्री नसते. कायम नेमणुकीचे पत्र मिळण्यासाठी तसेच थकबाकी मिळवण्यासाठी सरकारच्या संबंधित खात्यातील कर्मचार-यांकडून पैशांची मागणी असते ती वेगळीच...

संवाद वाढतोय की कमी होतोय

माधुरी तोटावार

प्रत्येक शब्द कितीही मोठा व छोटा असो त्या शब्दाच्या गर्भितार्थावरून त्या शब्दाची जाडी, रुंदी आणि त्याची विस्तृतता कळते. त्यापैकी असाच एक शब्द जो आपल्या परिचित असलेला, पण त्याचा विसर पडलेले शब्द म्हणजे 'संवाद' होय. संवाद करण्यासाठी महत्त्वाची म्हणजे भाषा. भाषा हे एक तंत्रज्ञान आहे. अक्षरांच्या सहाय्याने हे तंत्रज्ञान माणूस वापरत असतो. तंत्रज्ञानाला आणखी एखाद्या तंत्रज्ञानात बसवायचा प्रयत्न केला की माणूस दुर जातो का? हाच मोठा प्रश्न आहे.

संवाद साधण्यासाठी अनेक साधने वापरता येतात, पण हे साधने नेमके कशासाठी हे लक्षात घ्यायला हवे. जसे की पत्र, पूर्वी काळी लोक पत्रातूनच आपल्या मनातील भावना, कल्पना मांडत होते. आपल्याला काय बोलायचे आहे हे पत्रातून सहज आणि सरळ सांगता येत होते म्हणून पत्र हे जवळ आणणारे साधन होते. जग जलद गतीने बदलत गेले. पुढे नवनवीन माध्यमांच्या निर्मिती होत गेल्या. त्या अभावी लोक पत्रांचा वापर कमी करू लागले. नंतर दूरध्वनी सुरू झाला तेव्हा जग काही अंतराने जवळ जवळ आले. न दिसणाऱ्या माणसांबरोबर संवाद वाढला. त्याच्या संवादातून परस्परांचे विचार, त्यांच्या कल्पना एकमेकांपर्यंत पोहचत. पुढे दूरचित्रवाणीमुळे जग

जवळ आले. जेव्हा दूरचित्रवाणी व्यावसायिक बनू लागले तेव्हा खाजगीकरण आले, मग मालिकांचा भाडिमार सुरू झाला व पर्यायाने संवाद कमी होत गेला. लोक मालिकांमध्ये एवढे गुंतले की दूरचित्रवाणीमध्ये वेळ घालवत आणि फावल्यावेळी दूरचित्रवाणीवर झालेल्या कार्यक्रमाचा विचार करत त्यामुळे संवाद मागे पडू लागला.

दूरध्वनिने माणसे जवळ आली. मोबाईलने आणखी जवळ आली. ह्या साधनामुळे संवाद साधण्यासाठी मदत ही झाली. हे तर खरे, पण मोबाईलमध्ये अन्य संपर्क माध्यम आली आणि माणसे त्यातच अडकली. व्हाट्सअप, ट्विटर, फेसबुक अशा माध्यमात लोक एवढी गुंतली आहे की संवाद कमी करू लागले. संवाद हा शब्दाविना असू शकतो, स्पर्शातुनही असू शकतो. ज्या लोकांना बोलता येत नाही, ऐकू येत नाही ते लोक हाताच्या खुणा व स्पर्शातुन संवाद साधतात. महिला वस्तूची खरेदी करतांना एकमेकाशी संवाद साधत होत्या, पण मोबाईलमुळे ऑनलाईन वर खरेदी करू लागल्या. व्हाट्सअपवरचा मजकूर सेंड केलाय, डबल निळी दांडी दिसली म्हणजे त्या व्यक्तीने तो मेसेज वाचला. पण आता पाच मिनिटे झाली तरी उत्तर दिले नाही म्हणजे मला काही किंमत नाही असा उतावीळपणा वाढत चालला आहे. त्यामुळे माणसाबरोबर होणारा संवाद हरवून गेला आहे.

CENSOR BOARD

To make a movie a director and its crew members go through a lot of trouble but the real struggle lies in the issue of censor board's permission. It is not everyone's cup of tea to release their movie without any cuts in it or in some case censor board restricts the release of a particular movie.

In Bollywood there are many movies such as 'Udta Punjab' which has faced a lot of problems by the censor board, even though the movie was based on public issues and problems.

Recently released movie of Nawazuddin Siddique 'Babumoshai Bandukbaaz' despite the film has received 'A' certificate, the Central Board of Film Certification (CBFC) has demanded 48 cuts. Same problem was faced by the movie 'Lipstick under my burkha', which has gone through a lot of cuts although it has received 'A' certificate.

Lead actress of the movie Bandukbaaz, Bidita Bag said CBFC is acting like grandparents, as 70 % of Indians are adults." Why are we told what to do and what not to? People can watch these scenes free on internet but are restricted at theaters. Films are a slice of life. So, why can't people show all that on screen?" added Bidita.

Actor-director Nandita Das says the society will not move forward if this kind of policing done by CBFC.

When condition like these arises, the producers feel unsafe of cuts in their movies as there is no creative freedom.

The Central Board of Film Certification, the regulatory film body of India, regularly orders directors to remove anything it deems offensive, including sex, intimacy, violence or subjects considered politically.

ANAMIKA

In Sonakshi Sinha's movie "Noor" the censor board asked the makers not to use 'Dutt' in reference to Barkha Dutt because referring to real life characters without their consent is not allowed as the movie was related to media.

The filmmaker of the movie 'Udta Punjab' was asked to alter the name of the real place with fake one.

The Indian film censor body now wants No Objection Certificate (NOC) from top politicians for clearing movies based on real life figures. Movie 'Modi ka Gaon' based on Prime Minister Narendra Modi's development agenda, makers of which are asked for a NOC from the Prime Minister's office. How does even one can get permission from Narendra Modi asked the helpless filmmaker? When films are made on sports personalities or actors, it is easy to get the permission but when it comes to a political leader there are some restriction. Censor board should understand it is not a child play to get NOC from such personalities. Because of the demands and restrictions done by CBFC many of the filmmakers are being discourage and they can't show the reality of the society and they can't show their creativity.

What kind of cinema culture we are growing here? What do we expect from our cinemas? How it should be? We don't need a baseless movie without any sensible story.

ACCEPTANCE OF SENSUALITY IN MOVIES BY YOUTH

Indian movies are one of the aspect which put a great impact on youth, both positive and negative. Today there are so many Indian movies which have lengthy and unwanted scenes which influence them in a wrong way”.

SHIWANI BINEKAR

Every year Bollywood comes up with thousands of movies with so much of variety which includes comedy, thriller, horror, mystery, crime, romance and family drama. All these types of films can be seen with family and relatives, if it does not contain any type of vulgarity or intimate scenes.

Basically, people beyond the age of 18 are considered as a youth, find themselves uncomfortable to watch movies with their family because of the bold and intimate scenes in the movies. Of course few movies are coming up with good social issues like recently released movie “Lipstick under my burkha” which was based on women centric issue and had bold scenes repeatedly. So it is correct to show bold scenes because it was a women centric film? Wouldn't audience have got the message of the film without repeating sensuous scenes? Instead of showing so long sensuous scenes can be short down. Showing unwanted scenes in the movies can be wrongly interpreted by the people of age group 18-24 as their mind and intellectual skills are not developed so much that they can take only the message out of the story. At this age their mindset, interpretation and thinking level is not matured enough that they could take intimate scenes in a positive and normal way. Movie series like “Murder”, “Hate Story”, “Ragini MMS”, “Mastizade” and there are so many movies which have sensuous scenes for which youth need

to decide that these movies could be watch with family, friends or alone. Everyone does not have the same level of understanding so, sensuous and intimate scenes can be shorted in the film.

Now-a-days movies are not focusing on entertainment but on earning profit as youths having cheap mentality and mindset are attracted towards such type of movies and they watch them with full interest, but when talked to youths it was observed that the there are two different mindset of youngsters who take sensuous scene in positive and negative way. Some youngsters take bold and intimate scenes in a very normal way and they said it is up to a person's mind how she/he take these types of movies, what message they take and what they observe in the movie. Some said we are the part of the society and think for the society as a whole. Whatever happens in the society effects not only youth but also others and it is not necessary that everyone would take only positive things from such types of movies, so films having intimate scenes should be banned or should have shorten the scenes.

Audience's mindset depends on their surroundings, education and society where they live. Films are basically for the entertainment purpose and a very powerful medium of impacting the society, so it is up to a person what he/she grabs out of the movie.

LIPSTICK UNDER MY BURKHA

SHAJIYA SHAIKH

Movie: Lipstick Under My Burkha

Cast: Konkana Sen Sharma, Ratna Pathak, Ahana Kumra, Plabita Borthakur.

Director: Alankrita Shrivastava

Producer: Prakash Jha

Review: It is story of four women, belongs to different age groups and marital status. It is kind of battle they are engaged in, to gain, what they deserve. They have to lie, cheat, steal and hide to lead their lives. The change in Indian film Industry on sensitive topics is optimistic. There are so many women oriented movies but what makes 'lipstick under my burkha' different from all others? It's catchy title- Yes, the title of the movie has word 'burkha' and audience learned that the film is against Muslim ethics and got into limelight before its release. The title indicates the restrictions and the liberty of women.

Story: Director Alankrita Shrivastava shows the feminist movement, women's liberation through

'lipstick under my burkha'. The theme of the movie is narrated by 'rosy' a character from an adult book. Rosy relate all the four lead characters of movie. The story plotted in Bhopal. A big chawl, where all the four lead characters live at different status. Ratna Pathak (Usha ji) is owner of the chawl, a widow, who is fighting from her loneliness, and wishing of lustful life and has a telephonic romance with a young boy. she also take care of her grand children. Konkana Sen Sharma (Shireen) a housewife having three children with a chauvinistic husband from whom she has to hide her identity of being a top most sales girl and has to tolerate a loveless lovemaking nights every time. Aahana Kumra (leela) owns a beauty parlour, an ambitious beautician having a boyfriend and also fiancée, her desire for her boyfriend leads to several intimate scenes where she takes the lead and have videos of them to blackmail him in case he ever dump her. And the last character, Plabita Borthakur (Rihana) a young girl from a Muslim conservative family, a typical family where she is taught how to sit, talk, behave in front of people but her dream is too way out. She wants to get rid of her burkha and wants to wear jeans, stylish clothes, like to party, drink and her biggest dream is to become a pop star like miley cyrus. This is a struggle of four characters which represents the lives of women in our society.

Cinematography by Akshay Singh, has took really tight close ups. Music by Zebunnis bangash has added colours in the movie. In final moment of 'lipstick under my burkha', all the characters comes together and relates their lives to 'rozy', each one of them has their own problems in different ways which they find it in 'rozy'. And Indicates that now they will come up with a bang. The title ' lipstick under my burkha' perfectly defines the theme of the movie i.e. colours in women's life.

PUNE ENTERS IN THE WORLD OF WEB SERIES

Web series is a series of scripted or non scripted, generally in episodic form released on the internet and part of the web television medium and have become popular in many metrocities of India and now it's time for pune. .

ARTI CHOUHAN

Pune has been a home of art, theatre and films for decades and now it has kept its feet in the world of web series. Begaana pictures has brought Pune's first ever web series "Kirdaar". Pune boys Shoyeb Sheikh and Unikrishan Nair have written their names in the history of Pune to join the race of digital world after Delhi and Mumbai.

Kirdaar is a story of struggle and journey of two boys Vansh and Vikram who try to put up a huge stage show. It is the collaboration of all the art forms under one platform. The concept of Kirdaar is very unique and is not like any typical love stories and relationships. "It makes you to think and realize whether you are the incharge of your life or not and where are you heading towards in your life. It is for those who wanted to do something creative or artistic but ended up doing something else" - said director Shoyeb.

This series is more popular amongst the youth as youngsters can relate to the content of this series specially those who wanted to go into creative field but couldn't follow their passion. "This series is going to inspire many young hearts to follow their dreams" - said Shubhroto Bhattacharya, lead actor.

The concept of Kirdaar was of Unikrishan Nair and directed by Shoyeb Sheikh and other team members were from their own friend circle. "We haven't hired any professional actors but had auditioned many people for the role of Vansh and Vikram, the lead roles but couldn't find anyone

who was fit for these roles" - added Shoyeb. The Hunt for actors went for weeks but ended at last on Unikrishan and Shubhroto. They played the roles really well because firstly, the concept of Kirdaar was of Unikrishan so he knew exactly what his character was and secondly, both were connected with story as the character of both of them resembled with their own life . As Shubhroto says "We have not acted, these are the real feelings and emotions that has came out through this series".

This series has an essence of Pune as it is shot at famous places of Pune like MG road, Sadashiv Peth, Aundh, Wakad etc. Talking about the music, the background music used throughout the series is very pleasing but it is the title track of Kirdaar which has grabbed everybody's attention. It is very heartwarming and touchy.

Title track -"Zindagi ki raah pe chale jo har kadam nayi kahani si lage kuch khab dekhe ankahe se kho na jaye wo khuwaishon ki is bheed me jo hum khade"

The official trailer of kirdaar went online on 17th may 2017, a week before the release of first episode "mere pas ek idea hai" on 25th may on Youtube channel of Begaana Pictures. Assistant director Rahul Kotha said that their PR team is working very hard to promote Kirdaar using social media, radio, newspapers and web portals and hopefully will achieve great results soon.

INCREASING TREND OF SPORTS CARS IN INDIA

Nowadays what people actually need is luxury, As India having fifth largest vehicle market in the world, people are leaning towards luxurious sports cars .

Aditya Waghmare

India may have moved up to the automotive industry, having the fifth-largest passenger vehicle market in the world, but is yet to make a mark in the global market of sports car. Powering India into this untouched segment are two Indian automotive designers - Dilip Chhabria and Shahid Haq.

Both Chhabria, founder of DC Designs Private

Limited, and Haq, CEO and chief designer at Motormind Automotive Designs, have launched their own sports cars. Chhabria launched the Avanti, considered as India's first sports car, on Indian roads in 2015, while Haq launched Hyperion1, India's very first roadster, in the Delhi Auto Expo 2016.

The DC Avanti is powered by a Renault sourced petrol engine and the top speed is electronically locked at 200 km per hour. The two-seater has a 2,000cc engine, and an acceleration of 100km/h in six seconds. Hyperion1 is inspired by the F1 racing cars. It has a 3.0 V6 Hyundai engine, and its top speed is electronically locked at 200 kmph. The two cars have been widely admired, and add a sporty zing to the Indian automobile industry.

Buying a sports car is connected to the emotion of buyer's. In India people usually buy luxurious cars to maintain their status in the society. If any person have more expensive car then he/she get more attention of people and this is becoming trademark. Sports cars are luxurious and the main thing which attracts people and mainly youth, is their speed & look, that's why the buyers of cars are mainly youth. Even in many latest Punjabi songs, sports cars are used to grab youth's attention.

Imported Sports cars like Italian Ferrari, French Bugatti, Italian Lamborghini, British Aston Martin, German Audi, German BMW and German Mercedes-Benz are the favorite sports cars in India. Also Indian Avanti and Hyperion1 are in the race now. These sports cars are comfortable and have a classic look, that's why in India trend of luxurious sports cars will increase more in coming years.

IS JIO THE BEGINNING OF DIGITAL INDIA?

India ka Sabse Intelligent aur sasta SmartPhone - Jio Phone!

One of the biggest feature of the Jio phone is that you can connect it to any TV using the Jio Media cable and watch the phone's content on a big screen. It is like an audio/ video cable.

Sourabh Prajapat

Reliance Jio has announced 4G feature phone and that too, for almost free. Reliance has named it JioPhone which was announced publicly on July 21st by Mukesh Ambani, the owner of Reliance Industries Limited (RIL). After Jio sim cards and Jiofi, it is another surprise for its costumers as jio phone. Some experts supposing that this would cause some disturbance to the Indian telecom industry yet again.

How will the phone perform?

It is possible that this is the biggest offer from them. The phone will be sold for a yearly price of INR 500 and considering the phone would be equipped with 4G connection facilities and this can be very well called as a throwaway price. Users can easily get access to a wide array of media such as internet on this phone apart from getting Wi-Fi facilities. It also has features such as text messaging and calls on voice command. The owner of this phone would need to pay a deposit of INR 1500 for three years. The deposit is refundable and the owner can claim it after three years.

What effect will the phone have?

The phone is expected to create a massive surge of interest for the device, which would be

at unprecedented levels indeed. In spite of all the economic progress and talks of being of the next great superpower in the world the reality is most of the people in India would still be hard pressed to buy a decent smartphone, let alone an exceptional one. As and when this phone is launched it would put smartphones within the reach of so many people out there. It can be expected based on the popularity of Jio connections, low prices, Reliance's brand position, and the various features that the device has that this device will see high sales all across the country.

The phone is expected to affect tariff related barriers in the country to a significant extent as well. In spite of being one of the biggest telecom markets in the world, India has only around 33% people who can realistically afford a smartphone as such. In fact 66% of the people in India still have 2G smartphones and in most cases sky high costs stop them from accessing internet data on the handsets that they have. It is expected that these low-end telecom customers will be highly benefitted by this product from Reliance.

BUY SMARTPHONE SMARTLY

If you want to sell smart phones in India you need to be very cautious about its price and specifications. In Indian context success of a smart phone highly depends upon that "little extra you offer"

PRASHANT SHINDE

It is just two decades ago when Chief minister of West Bengal Jyoti Basu made first cell phone call to then Telecom Minister Sukh Ram, it was the first mobile phone call in India but today anyone can say at a glance that long gone those days when cell phones were used only for calling purpose but present scenario of using cell phone has entirely changed. Even the word cell phone has been altered by 'Smartphone'. Almost every aspect of our modern lifestyle is surrounded by Smartphone. whether it is the way we shop, the way we travel and the way we study, everything is changed due to this tiny little gadget. Let us dig a bit deeper at our Smartphone industry.

If we look back at last couple of years, we can see India has become one of the biggest mobile markets in the world, opening cell phone makers a huge sea of opportunities to sell their phones. Smartphone manufacturers like Samsung, Apple, Sony, LG, Xiami, Oppo, Vivo, and One plus have done well in India. In Indian context, success of a smart phone depends highly upon its price. Price is the reason due to which mid-range or affordable devices work well in India. Chinese Smartphone makers seem to have interpreted Indian business strategy quite well, that's why rather than focusing on premium class phones or highly priced devices they are intensely working on mid-range devices offering

a decent hardware, latest software and not good but an average overall appeal. For instance Xiaomi launched its mid-range redmi note 4 device earlier this year, which proved to be the biggest success of the company in India. Fat cats like Samsung, Apple, Sony, LG might not have interpreted Indian consumer's expectations, or maybe they doesn't seem to be interested. Currently in smartphone market there is literally no alternatives by these tycoons to compete with Chinese mid-rangers.

Meanwhile to raise this competition a bit higher, new kind of Smartphones has started entering the market and are called the "flagship killers". A flagship killer device is the one which offers high-end hardware, latest software, and premium class design at relatively low price than that of a true flagship phone. One plus 1 by One plus is counted among the first "flagship killers". Back in 2014 when one plus one was launched in Indian market, it was as crowded place as it is today, but

with its high end specifications and pocket friendly pricing One plus managed to work wonders in the Indian smartphone market. Now, three years later, the small Chinese startup One plus which entered the Indian market with a motto "Never settle" looks like established quite well. Many other smartphone makers are following One Plus's footprints to try their luck in India. With launch of one plus 5 in Indian market this year the bar of "flagship killer" is set up higher again. Big boys like Apple, Samsung, LG should consider this as an alarm that the time is changing and buyers are becoming more and more specification oriented and are not going to buy on the basis of the brand name only and brand name is not going to hike their sales anymore, now their competition is not only with few same-highly priced devices but also with the ones which offers a high-end device at relatively cheaper prices. This surely states that not only phones are becoming 'smart' but the buyers too.

पुणे गणशोत्सव

उत्सवांवर वारेमाप खर्च केला जाणारा पैसा राष्ट्र उभारणीसाठी आणि समाजातील प्रत्येक दुर्बल घटकाला सबल करण्यासाठी खर्च केल्यास टिळकांचा गणेशोत्सव सुरू करण्यामागील मुळ उद्देशाला सफल करण्याच्या दृष्टीने पहिले पाऊल असेल

अतुल चिंचली

गणपती बाप्पा मोरया, मंगलमूर्ती मोरया च्या जयघोषात आपल्या लाडक्या बाप्पाचे आगमन महाराष्ट्रात होत असते. लोकमान्य टिळकांनी इंग्रजांविरुद्धात लढा देण्यासाठी व सामाजिक ऐक्य निर्माण करण्यासाठी गणेशोत्सवासारख्या धार्मिक उत्सवाचा प्रारंभ केला. त्यामुळे अनेक लोक धार्मिक कारणाने एकत्र येऊ लागले. भाऊ लक्ष्मण जावळे (भाऊरंगारी) यांनी टिळकांच्या मार्गदर्शनाखाली पुण्यातील बुधवार पेठेत या उत्सवाला सुरुवात केली. सन १८९२ साली हा उत्सव साजरा करण्यासाठी भाऊरंगारींच्या निवासस्थानी म्हणजे भाऊरंगारी भवन येथे बैठक घेण्यात आली. मागील वर्षी भाऊ रंगारी ट्रस्टने गणेशोत्सवाचे १२५ वे वर्ष साजरे केले. तर यंदा महानगरपालिकेतर्फे १२५ वे गणेशोत्सव वर्ष साजरे करण्यात आले. त्यामुळे लोकांसमोर चुकीचा इतिहास येत असून भाऊ रंगारी यांनी १८९२ ला सार्वजनिक गणेशोत्सवाची सुरुवात केली तर लोकमान्य टिळक यांनी या उत्सवाला व्यापक स्वरूप दिले. 'गणेशोत्सवाचे जनक भाऊ रंगारी आहेत व उत्सवाला त्यांचे नाव देण्यात यावे, शिवाय त्यांचा पुतळा मंडई किंवा अलका चौकात बसवावा', अशी मागणी ट्रस्टच्या वतीने करण्यात आली. 'भाऊ रंगारींनीच सार्वजनिक गणेशोत्सवाची सुरुवात केल्याचे अनेक दाखले आहेत. याशिवाय राज्यसरकारनेही ते मान्य करून त्या विषयीचा अहवाल दिला आहे, असे असताना सार्वजनिक गणेशोत्सवाला मागील वर्षीच १२५ वर्षे पूर्ण झाली आहेत. त्यामुळे पुन्हा १२५ वे

वर्ष साजरे करण्याचे काहीच कारण नाही', असा युक्तीवाद करत महापौरांनीच हा वाद उकरून काढल्याचा आरोप श्री. भाऊ रंगारी गणपती ट्रस्टचे अध्यक्ष सुनील कुलकर्णी यांनी केला . या संदर्भात त्यांनी सांस्कृतिकमंत्री विनोद तावडे व महापौरांनाही पत्र दिले आहे.. तसेच मागील वर्षी आणि यावर्षी देखील या संबंधीचे सर्व पुरावे दिल्याचे त्यांचे म्हणणे आहे. तसेच यापुढे चुकीचा इतिहास लोकांसमोर मांडला गेला तर भविष्यात ट्रस्ट आक्रमक भुमिका घेईल शिवाय आंदोलनाचा मार्गही स्वीकारला जाईल असेही सांगण्यात आले आहे. महापौर मुक्ता टिळक यांनी हा विषय मान्य केला नसून ज. स. करंदीकर यांनी टिळकांवरील लिहिलेल्या पुस्तकातही लोकमान्य टिळकांनी गणेशोत्सव सुरू केल्याचा संदर्भ आहे. इंग्रजी शिक्षण आणि बोलण्यात शिथिलता येत असल्याचे लक्षात आल्याने ती घालवण्यासाठी धर्माचा आधार घेत लोकमान्य टिळकांनी गणेशोत्सव सुरू केल्याचे महापौर म्हणाल्या आहेत. खरतर अजुनही वेळ गेलेली नाही. आपण सर्वांनी जर ठरवले तर ही परिस्थिती बदलू शकतो. उत्सवांवर वारेमाप खर्च केला जाणारा पैसा राष्ट्र उभारणीसाठी आणि समाजातील प्रत्येक दुर्बल घटकाला सबल करण्यासाठी खर्च केल्यास टिळकांचा गणेशोत्सव सुरू करण्यामागील मुळ उद्देश सफल करण्याच्या दृष्टीने पहिले पाऊल असेल.

IS SURROGACY CHANGING ATTITUDE TOWARDS PREGNANCY?

Celebrities have made surrogacy fashion in "shuaq". Parenthood is a precious gift for couples, but due to some natural inabilities some couples are incapable to achieve this nature's biggest joy. Surrogacy has made this easier, but unfortunately this method is turning as business instead of need.

AKSHATA PAWAR

Parenthood is a precious gift to both mother and father. A child forms a strong bond amongst both, father and mother. But due to some natural inabilities couples are incapable to achieve this nature's biggest joy. In such a case, couples move to the option of adoption, though adoption procedure is a bit complicated which makes it somehow difficult for people to adopt a child. Even the urge of biological child in parents is another factor because of which they do not prefer adoption. To fulfill this, Science and Technology has created wonders and has come up with various ways. Surrogacy is one of the way through which infertile couple can have their child. This procedure

is costly hence many couples still cannot go through this method. But in spite of being costly surrogacy has become a trend.

Surrogacy refers to a contract in which a woman carries a fetus of another couple. According to Indian Journal of Community Medicine, commercial surrogacy is legal in India, Ukraine and California, while it is "illegal" in England, many states of United States and Australia. In contrast countries like Germany, Sweden, Norway and Italy do not recognize any surrogacy agreements. Number of infertile couples from all over the world approach India where commercial surrogacy is happening. India has become a favorite destination of fertility

tourism. Each year couples from abroad are attracted towards India for surrogacy purpose.

At a glance, surrogacy seems like an attractive alternative to people, as a poor surrogate mother gets the needed money and an infertile couple gets their long-desired biological baby and the country earns foreign currency.

Assisted reproductive technology legislation: The Indian government had drafted legislation, earlier floated in 2008, finally framed as ART regulation draft bill 2010; however, the bill was still pending with government and has not been presented in the parliament. The proposed law has taken into consideration of various aspects including interests of intended parents and surrogate mother.

The proposed draft needs to be properly discussed and its ethical and moral aspect should be widely debated by social, legal, medical, personal and the society before any law is framed.

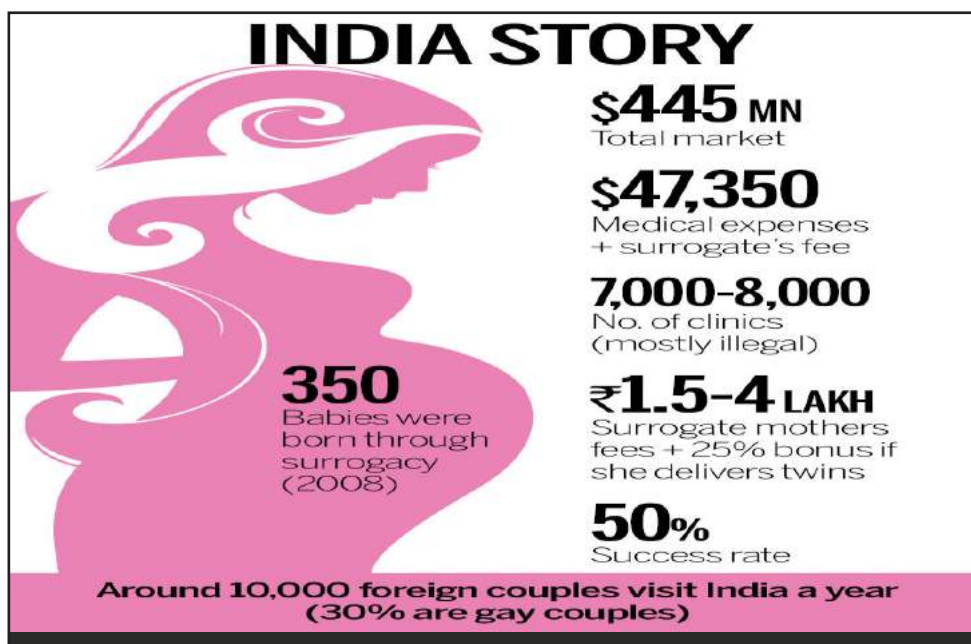
In August 24, 2016, Union Cabinet passed the surrogacy bill. Under the proposed law surrounding surrogacy- single parent, live-in partners and homosexual couples are not permitted to have surrogate child. The legislation will ensure effective regulation of surrogacy, prohibit commercial

surrogacy and allow ethical surrogacy to the needy fertile couples.

However, parenthood through surrogacy has become a common thing in Bollywood industry. Several celebrities have been enjoying their parenthood through surrogacy. If we see the law mentioned above, the single parents are not allowed to go through this procedure, but actor, Tushar Kapoor and Film director Karan Johar have gone through the same procedure. Similarly the law states that infertile couples can only be benefited with surrogacy but celebrity couple like Shahrukh and Gauri Khan utilized this method for their third child and recently Krushna Abhishek and his wife Kashmira Shah are blessed with twin baby boys through surrogacy.

When union cabinet cleared the surrogacy bill, external affairs Minister, Sushma Swaraj took a dig at celebrities and said surrogacy has become a “fashion”. Bollywood stars, who do not want their wives to go through (labor) pain, just go through surrogacy.

Unfortunately, surrogacy instead of need is turning into business.

भारतात होणार फुटबॉल विश्वचषकचा थरार

राजकुमार ढगे

‘फु

टबॉल टेक्स ओव्हर’ हे ब्रीद घेऊन भारतामध्ये १७ वर्षांखालील फुटबॉल विश्वचषक, ६ ऑक्टोबर ते २८ ऑक्टोबर या कालावधीत होत आहे. भारतीय फुटबॉल संघ कधीच फिफाच्या कोणतीच स्पर्धा खेळला नाही. तरी

सुद्धा एवढी मोठी विश्वस्तरावर स्पर्धेचे यजमानपद जेव्हा भारताला मिळते तेव्हा चर्चेचा विषय होणे यात नवल नाही. १९५० साली ब्राझील येथे झालेल्या फिफाच्या विश्वचषकासाठी भारतीय संघ आमंत्रित होता. पण नंतर काही आर्थिक कारणांमुळे भारतीय संघ खेळू शकला नाही. सध्याची भारताची आर्थिक परिस्थिती आणि त्यावेळच्या आर्थिक परिस्थितीत खूप फरक असून आता भारत फिफाची मोठी स्पर्धा आयोजित करत आहे.

फिफा अंडर १७ विश्वचषकाचा इतिहास

ही स्पर्धा सिंगापूर येथे त्याकाळी होत असलेल्या ‘लायन सिटी कप’ या स्पर्धेपासून प्रेरित आहे. लायन सिटी कप ही सर्वात पहिली स्पर्धा होती जिथे फक्त १६ वर्षां खालील मुलांना

सहभागी होता येत असे. फिफाचे त्याकाळचे सचीव जो ब्लाटर हे १९८२ ला लायन सिटी कप पाहायला हजर होते. त्यांना असे वाटले की, अशी स्पर्धा फिफाने आयोजित केली पाहिजे. त्यानंतर त्याला जागतिक रूप देत फिफाने ‘फिफा अंडर १६ वर्ल्ड चॅम्पियनशिप’ स्पर्धा घेण्याचे ठरवले. त्याचे पहिले आयोजन चीनमध्ये १९८५ यावर्षी केले. त्यानंतर ही स्पर्धा दर दोन वर्षांनी होते. २००७ यावर्षी या स्पर्धेचे नाव बदलून ‘फिफा अंडर १७ वर्ल्ड कप’ असे ठेवण्यात आले.

१५ नोव्हेंबर २०१३ रोजी यजमान पदासाठी अर्ज मागवण्यात आले होते. भारत, आयर्लंड, उजबेकिस्तान आणि अजरबैजान या चार देशांनी अर्ज पाठवले. ५ डिसेंबर २०१३ रोजी ब्राझील येथे झालेल्या फिफाच्या कार्यकारी समितीच्या बैठकीत भारत यजमान देश असणार हे घोषित केले. या स्पर्धेचा यजमान देश होणारा भारत हा आशियातील केवळ चौथा देश ठरला आहे. भारताअगोदर चीन जपान, साऊथ कोरिया, यांनी यजमानपदाचा मान स्वीकारला आहे.

केंद्रीय युवक कल्याण आणि खेळ मंत्रालयाचे अध्यक्ष विजय गोयल यांनी या स्पर्धेच्या कामांकडे विशेष लक्ष्य पुरवले आहे. प्रत्येक मैदानाच्या उभारणी आणि पुर्नबांधणीसाठी लोकल ऑर्गनायझिंग कमिटी स्थापन करून त्याचा वेळो- वेळी आढावा

घेत आहेत. 'ऑल इंडिया फुटबॉल फेडरेशन' (एआयएफएफ) ही संस्था देखील भारतात होणाऱ्या या विश्वचषकाला मदत करत आहे. एआयएफएफ चे अध्यक्ष प्रफुल्ल पटेल प्रत्येक मोठ्या कार्यक्रमाला हजेरी लावत आहेत.

भारतात होणाऱ्या अंडर १७ विश्वचषकाचा ऑफिशिअल मॅस्कॉट म्हणून हिमालयात आढळणाऱ्या बिबट्याची निवड केली आहे. त्याचे नाव 'खेलीओ' असे ठेवण्यात आले आहे.

सामन्याची ठिकाणे

अगोदर सामन्याची ठिकाणे म्हणून नवी मुंबई, दिल्ली, कोची, गोवा, पुणे, चेन्नई, बेंगलोर, कोलकाता, मुंबई, गुवाहाटी या शहरांची नावे जाहीर झाली होती. पण फिफाच्या टेक्निकल समितीच्या आवाहलानंतर चार ठिकाणे रद्द करण्यात आली आणि स्पर्धा आता फक्त नवी मुंबई, दिल्ली, कोची, कोलकाता, गुवाहाटी, गोवा या सहा ठिकाणी होणार आहे. कोची येथील जवाहरलाल नेहरू मैदानाचे नाव या स्पर्धेसाठी प्रथमता घोषित करूनही त्याचे काम रखडत गेले. पण विजय गोयल यांनी तेथील लोकल ओर्गानिझिंग कमिटीला त्यात लक्ष्य घालायला सांगून काम स्पर्धेच्या आगोदर वेळीच पूर्ण होईल यासाठी

अतोनात प्रयत्न केले.

प्रो कबड्डी पाचवे मोसम विरुद्ध अंडर १७ वर्ल्ड कप

यंदाचा प्रो कबड्डीचा मोसम तीन महिने चालणार असून त्यात १३८ सामने खेळवले जाणार आहेत. तर जुलै महिन्याच्या अगदी शेवटी सुरु होणारी ही स्पर्धा ऑक्टोबर महिन्यात रंगतदार स्थितीत जाण्याची मोठी शक्यता आहे. प्रो कबड्डीच्या मागील चारही मोसमाच्या लोकप्रियतेचा विचार करता फुटबॉल वर्ल्डकपसाठी ते दिवस जरा परकेच असतील. कारण कबड्डी येथील मातीतला खेळ असल्याने प्रत्येकाची या खेळाशी नाळ जुळलेली आहे. आपला खेळ सोडून टिव्हीवर दुसऱ्या खेळाचे सामने पाहणे भारतीय लोक जास्त पसंत करणार नाहीत. तरुण पिढीची दोन्ही खेळाकडे असणारी ओढ पाहता कोणत्या खेळाचे सामने लोक पाहतील हा एक वेगळाच विषय आहे.

भविष्यात होणाऱ्या जागतिक स्पर्धा

भारत २०१९ वर्षी होणाऱ्या फिफाच्या अंडर २० वर्ल्ड कप चे देखील यजमानपद भूषवू शकतो कारण भारताने अर्ज पाठवला आहे. भारत आणि पेरू या दोनच देशांनी त्यासाठीचा अर्ज पाठवला असून १८ ऑगस्ट पर्यंत त्यांना परत यजमानपदासाठी उत्सुक असण्याचे कळवायचे आहे.

भारताची फुटबॉलमधील प्रगती

भारतामध्ये २०१४ वर्षी इंडियन सुपर लीगची सुरुवात झाली. तेव्हापासून भारतीय फुटबॉलला चांगले दिवस येत आहेत. भारतीय खेळाडूंना चांगला मोबदला मिळत आहे. सुनील छेत्री उत्तम कामगिरी करून जागतिक पातळीवर विक्रम नोंदवत आहे भारतीय जुनियर संघाचे खेळाडू आणि त्यांचे प्रशिक्षक यांची चर्चाही होत आहे. जागतिक स्तरावर भारतीय राष्ट्रीय फुटबॉल संघाचे जागतिक मानांकन ९४वर पोहचले असून हे १९९६ नंतरची ही सर्वात चांगले मानांकन आहे.

नेमार, जेम्स रोज़िओज, जावी हर्नांडेज, टोनी क्रूस या सारखे मोठे मोठे खेळाडूंनी अंडर १७च्या विश्वचषकापासूनच चर्चेत आले होते. हे खेळाडू आता जागतिक स्तरावर खूप नाव कमावत आहेत आणि नामवंत क्लबकडून खेळात आहेत. असाच जर एखादा भारतीय खेळाडू चमकला आणि तो एखाद्या मोठ्या क्लब कडून करारबद्ध झाला तर भारतीय फुटबॉलला चांगले दिवस येण्याचे ते संकेत असतील आणि असे झाले तर ते भारतीय फुटबॉलच्या दृष्टीने खूप मोठी गोष्ट असेल आणि अंडर १७ विश्वचषक आयोजनाचे सार्थक होईल.

A WOMAN THAT MADE THE NATION PROUD!

Mithali Raj , Tendulkar of women's cricket one can say. she is in news for leading India to finals of world cup 2017

AKASH KHARADE

Mithali Raj' the name we all have been hearing constantly these days, the Captain of Indian Women's Cricket team and the highest run scorer in ODI Women's Cricket. It's indeed a great achievement for a country like India where both Men and Women Cricket batting scoreboard is dominated by people. She recently added a feather in her crown by becoming the only Indian captain to lead India in two ICC world cup finals.

Mithali in her childhood wanted to be a Bharatnatyam dancer and took classes for it, but to be a classical dancer wasn't her destiny. Her cricket journey started when once her father took her to the cricket camp where her brother was

being trained, where former women's cricket team player Jyoti Prasad saw the spark in Mithali and advised her father to concentrate on her cricket career. She attended Keyes High school for girls in Secunderabad where she oftenly use to play with male cricketers in the net.

In a short span of seven years she prepared herself to qualify for internationals. Mithali played her 1st international cricket match in 1999 against Ireland. She steadily grew in stature, batting in class, scoring crucial runs and winning matches for her team single handedly.

By consistent high performance Mithali secured her place in all three formats of the game. Mithali started her career by smashing an unbeaten ton

against Ireland. She made her test debut against South Africa in 2001 in Lucknow. Since then Mithali never turned back, she continued to surprise her team mates and fans by achieving milestones. At the age of 19 Mithali registered her name in the record book by breaking Karen Rolton's record of world's highest individual Test score of 209*, by scoring 214 against England at County Ground, Taunton.

Mithali made her captaincy debut in 2005 for women's world cup in South Africa and were qualified for the finals for the 1st time. Unfortunately India lost the match with Australia, but won the hearts of cricket fans. Mithali didn't let herself down due to world cup's defeat and thereafter the team won first Test match series in England in August 2006 and wrapped up the year by winning the Asia

Cup without dropping a single match.

2017 world cup was special for Mithali as she showed her supremacy by becoming the first women to score 6000 runs in women's ODI and also scored 7 consecutive half centuries. She was awarded with Arjun award in 2003 and Padma Shri in 2015. Critics called her as 'SachinTendulkar of

Women's Cricket.

Leading the team without affecting his/her own performance is not an easy task, but Mithali played this role very well. She has been leading the team since 2005 and the team has seen many ups and downs since then. During a large chunk of her career she remained the team's spine and now new talents Harmanpreet Kaur and Mandhana are trying to step into her shoe.

A country obsessed with cricket, but where the women's game is barely followed outside cricket circle, Mithali Raj's remarkable consistency and contribution to Indian cricket over the last two decades is almost superhuman. And it won't be wrong to say that she has literally pulled the Indian audience to watch Women's Cricket along with Men's. And the fact that 2017 women's world cup finals between India and England became the most watched women's sports event all over world which tells us that women's cricket is also making its mark. Finally we can say that women cricketers are getting deserved respect and attention.

वारकरी शिक्षण संस्थारूपी उद्यानामध्ये आजपर्यंत अनेक फुले निर्माण झाली. फुलांमध्ये दोन गोष्टी आसतात एक सुगंध व दुसरा मकरंद त्याप्रमाणे येथील गुरुवर्यांनी वारकरी समाजाला भक्तीचा सुगंध दिला. आज जगात संस्कृतीचा न्हास व भोग वासनांचा उच्छाद असताना आचार, विचार व संस्कृतीचा वारसा संस्थेने टिकवला आहे. किंवा असे म्हणता येईल की स्त्रीला स्त्री म्हणून पाहणे ही प्रकृती व स्त्रीला वाईट नजरेने पाहणे ही विकृती व स्त्रीला आई म्हणून पाहणे ही भारतीय संस्कृती व स्त्रीला देव म्हणून पाहणे ही वारकरी संप्रदायची क्रांती. अशी क्रांती संस्थेने आपल्या तत्वाने सांभाळली आहे. यामध्ये दोन वर्ग अभ्यासक आणि उपासक संस्थेत पाहायला मिळतात. समाज सत् पथगामी व्हावा याकरिता समाजप्रबोधन आवश्यक आहे. हे महाराजांनी आळखले होते, त्याकरिता समाजप्रबोधनकार निर्माण करणे ही काळाची गरज होती. प्रबोधनासाठी कीर्तन हे माध्यम प्रभावी होते. म्हणून अनेक कीर्तनकार तयार केले. यावर्षी या संस्थेचा शताब्दीनिमित्त भव्य अंखड हरीनाम सप्ताह आळंदी येथे आयोजित करण्यात आला होता. यामध्ये भारता-तील प्रमुख संत उपस्थित होते.

इवलेसे रोप लवियले व्दारी ।

त्याचा वेलू गेला गगनावरी ॥

MARATHWADA MITRA MANDALS

SHANKARAO CHAVAN LAW COLLEGE

Affiliated to Savitribai Phule Pune University

Creating The Next Generation of Legal Luminaries

B.A.LL.B

Five
Years
Course

LL.B

Three
Years
Course

LL.M

Two Years
Post Graduate
Course

Salient Feature

- Library
- Study Tour
- Guest Lecture
- Student Activity
- Placement Cell
- Annual Programmes

More information : Deccan Gymkhana, pune, Office Contact -(020)25661659, 25665729

Email id : mmscl@gmail.com, Website : www.scl.ac.in

“येथे बहुतांचे ज्ञान”

MARATHWADA MITRA MANDAL'S

INSTITUTE OF MANAGEMENT EDUCATION RESEARCH AND TRAINING

(A PREMIER B SCHOOL SINCE 1994)

TWO YEARS FULL TIME MBA PROGRAMME

Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Approved by AICTE, New Delhi

and Recognized by Government of Maharashtra

(Intake: First shift – 120 and Second shift – 60)

SALIENT FEATURES & FACILITIES

- ➔ Centrally located in Pune city
- ➔ Highly qualified & experienced faculty
- ➔ Focus on experiential learning
- ➔ Harvard Business Publishing Case Studies
- ➔ Excellent placement training and service
- ➔ “Arthkalp”, Journal of Finance & Economics
- ➔ Institutional Social Responsibility initiatives
- ➔ Sustained growth through character building activities

Contact: 07038822917

Email: placement@imertpune.in

MM's IMERT, 302 / A, Deccan Gymkhana, Pune - 411004 (Maharashtra)
Office No: 020-25661346 | Mobile: 08308808115 | Website: www.imertpune.in
 imertpune | MM's IMERT Pune | imertblogs.imertpune.in

Marathwada Mitramandal college of commerce, Department of Journalism has published a magazine under educational activity, which has been innaugrated by Dr M.D Lawrence, Principal of the college.

PRINTER :- Sharp Publishers, Shaniwar Peth

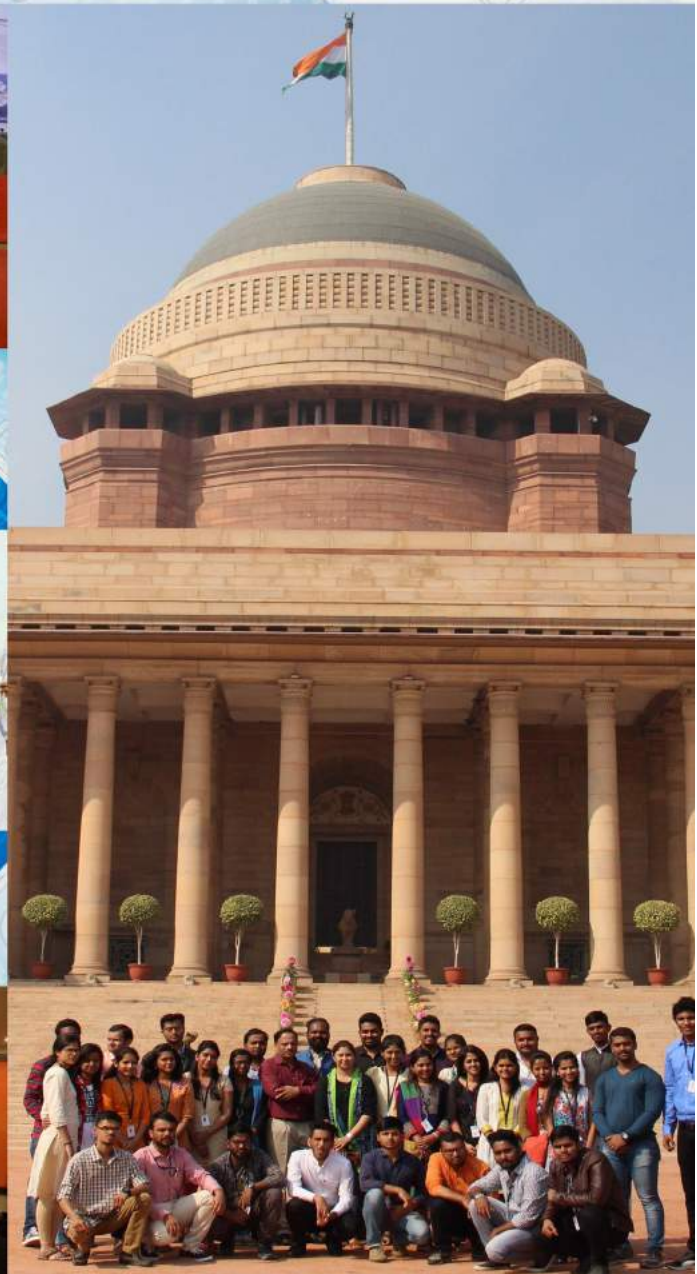
Students performed street play on Water conservation at "Kesari wada"

Students won first prize in Mime act in Youth festival 2016-17

Visit at BJP office in Delhi during Delhi tour 2017

Visit at Rashtrapati bhavan during Delhi tour 2017

**Contact: Department of Journalism,
Marathwada Mitramandal College of commerce,
Deccan gymkhana, Pune -04
Website : www.mmccpune.com**